

Inkomsten en uitgaven van de landsoverheid Curaçao in 2012

Joyce Mahabali

Inleiding

In dit artikel worden de inkomsten en uitgaven van de landsoverheid van Curaçao over 2012 beschreven en geanalyseerd. Het gaat hier om een vergelijking met het jaar 2011.

Na de beschrijving van de ontwikkelingen volgt een toelichting op de posten die gehanteerd zijn in de tabel.

Ontwikkelingen bij de Inkomsten

In 2012 zijn de *inkomsten* toegenomen met 5,4 procent van 1.564,5 miljoen naar 1.648,9 miljoen. Van de inkomsten is 88 procent afkomstig van de belastingen. Hiervan is 45 procent belasting op productie en invoer en 43 procent belasting op inkomen en vermogen.

De belasting op productie en invoer is toegenomen van 720,7 miljoen naar 740,4 miljoen. Dat is een stijging van 19,7 procent. Tot deze groep belastingen behoren o.a. invoerrechten, accijnzen, zegelbelasting en omzetbelasting. De omzetbelasting heeft met een bedrag van meer dan 300 miljoen het grootste aandeel in de belasting op productie en invoer gevolgd door de invoerrechten met een bedrag van meer dan 160 miljoen.

De belasting op inkomen en vermogen is eveneens toegenomen, namelijk met 11,5 miljoen. De belasting op inkomen en vermogen omvat de loonbelasting, inkomstenbelasting en winstbelasting met een aandeel van respectievelijk 70, 1 en 29 procent voor 2012. Voor 2011 waren deze percentages respectievelijk 71, 1 en 28 procent.

Inkomen uit vermogen is toegenomen van 18,3 miljoen naar 65,9 miljoen. Hiervoor is een toename van dividenden van overheid N.V.'s verantwoordelijk.

De overige inkomsten in 2012 heeft te maken met de verkoop van kapitaalgoederen.

De *uitgaven* zijn in 2012 afgenomen van 1.702,6 miljoen naar 1.692,0 miljoen. Deze afname wordt voornamelijk toegeschreven aan de daling van de subsidies met 27,5 procent en de daling van bruto investeringen met 13,2 procent. De sociale uitkeringen zijn afgenomen met 5,2 procent.

De inkomensoverdrachten hebben het hoogste aandeel in de totale uitgaven. Deze zijn toegenomen van 683,7 miljoen naar 706,2 miljoen, een stijging van 3,3 procent.

Indien de totale inkomsten vergeleken worden met de totale uitgaven, dan is er een tekort van 138,1 miljoen voor 2011 en een tekort van 43,5 miljoen voor 2012. Doordat de inkomsten zijn toegenomen en de uitgaven gedaald, is het tekort in 2012 met meer dan de helft weggewerkt.

Toelichting op de posten in de tabellen

1. Belastingen op productie en invoer

Verplichte betalingen aan de overheid die verband houden met productie en invoer en met het gebruik van productiefactoren.

Deze belastingen worden onderscheiden in productgebonden belastingen en niet-productgebonden belastingen. Hieronder vallen onder andere invoerrechten, accijnzen en omzetbelasting.

2. Belastingen op inkomen en vermogen

Belastingen op inkomen en vermogen zijn alle verplichte betalingen die regelmatig door de overheid over het inkomen en vermogen van bedrijven en huishoudens worden geheven. Niet-periodieke heffingen, zoals de successierechten behoren tot de categorie vermogensheffingen. Voorbeelden van belastingen op inkomen en vermogen zijn de inkomsten- en de winstbelasting.

3. Verkopen van goederen en diensten

Opbrengst van producten die tegen een economisch significante prijs worden verkocht.

4. Inkomen uit vermogen

Het inkomen dat de eigenaar van een vordering of van materiële niet-geproduceerde activa ontvangt in ruil voor het verstrekken van financiële middelen of het ter beschikking stellen van de materiële niet-geproduceerde activa aan een andere institutionele eenheid.

Inkomen uit vermogen bestaat uit: rente, winstuitkeringen (dividenden en inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen), ingehouden winsten op directe buitenlandse investeringen, inkomen uit vermogen toegerekend aan polishouders en inkomen uit grond en minerale reserves.

5. Inkomensoverdrachten

Alle betalingen waar geen directe tegenprestatie tegenover staat en die niet drukken op het vermogen van de betaler en niet dienen om lange termijn uitgaven van de ontvanger te financieren.

6. Kapitaaloverdrachten

Betaling waarvoor geen tegenprestatie verwacht wordt en die drukt op het vermogen van de betaler of dient om investeringen in vaste activa of andere lange termijn uitgaven van de ontvanger te financieren.

Kapitaaloverdrachten worden verdeeld in investeringsbijdragen, vermogensheffingen en overige kapitaaloverdrachten.

7. Overige inkomsten

Hieronder vallen alle overige inkomsten die niet eerder zijn genoemd, zoals de verkoop van vaste activa.

8. Beloning van werknemers

De beloning voor geleverde arbeid door werknemers. Hieronder vallen onder andere lonen, vergoedingen voor overwerk, gratificaties, sociale lasten etc.

9. Aankopen goederen en diensten

Alle producten die in de verslagperiode zijn verbruikt in het productieproces. Dit kunnen al of niet in de verslagperiode aangekochte grondstoffen, halffabricaten en brandstoffen zijn maar ook diensten zoals communicatiediensten, schoonmaakdiensten en diensten van externe accountants.

10. Subsidies

Betalingen van de overheid aan producenten met het doel de prijzen van producten te verlagen, de werkgelegenheid in stand te houden of de productiefactoren redelijk te belonen.

Subsidies worden onderscheiden in productgebonden subsidies en niet-productgebonden subsidies.

11. Sociale uitkeringen

Uitkeringen in geld of in natura, toegekend aan huishoudens om de financiële lasten te verlichten die voor die huishoudens voortvloeien uit een aantal risico's en behoeften (zoals ziekte, invaliditeit, arbeidsongeschiktheid, ouderdom, nabestaanden en werkloosheid).

Uitkeringen worden verdeeld in sociale uitkeringen in geld en sociale uitkeringen in natura.

12. Bruto investeringen in vaste activa

Aankopen van geproduceerde materiële of immateriële activa die langer dan een jaar in het productieproces worden gebruikt.

Tot de investeringen in vaste activa behoren ook:

- Uitgaven met betrekking tot de verbetering en verandering van goederen met een levensduur van 1 jaar of langer, die de verwachte economische levensduur aanmerkelijk doet verlengen of de productiviteit belangrijk doet toenemen.
- Uitgaven met betrekking tot de winning en verbetering van land.
- Aankopen van vee voor de fokkerij, trekdieren, melkkoeien e.d.
- Dealer's marges en andere overdrachtskosten met betrekking tot transacties in land en dergelijke.

Tabel1. Inkomsten en uitgaven van de Landsoverheid van Curaçao				
	2011*	2012*	Mutatie 2011-2012	
	Waarde	Waarde	absoluut	relatief
	mln ANG	mln ANG	mln ANG	%
Inkomsten				
Belasting op productie en invoer	720.7	740.4	19.7	2.7
Belasting op inkomen en vermogen	701.3	712.9	11.5	1.6
Verkopen van goederen en diensten	102.3	112.2	9.9	9.7
Inkomen uit vermogen	18.3	65.9	47.5	259.5
Inkomensoverdrachten	17.1	17.2	0.1	0.8
Kapitaaloverdrachten	3.0	0.4	-2.6	-87.5
Overige inkomsten	1.9	0.0	-1.9	-100.0
Totale inkomsten	1,564.5	1,648.9	84.4	5.4
Uitgaven				
Beloning van werknemers	476.8	476.5	-0.3	-0.1
Aankopen goederen en diensten	207.6	212.6	5.0	2.4
Inkomen uit vermogen	49.4	49.4	0.0	0.0
Subsidies	91.5	66.3	-25.2	-27.5
Sociale uitkeringen	161.2	152.8	-8.4	-5.2
Inkomensoverdrachten	683.7	706.2	22.5	3.3
Bruto investeringen	32.4	28.1	-4.3	-13.2
Kapitaaloverdrachten	0.0	0.0	0.0	
Totale uitgaven	1,702.6	1,692.0	-10.6	-0.6
Saldo lopende rekening	-138.1	-43.1		
*Bron: Concept jaarrekening Curaçao 2011 en 2012				

Prijsonthwikkeling Curaçao 2013

Solange Bomberg

Inleiding

In dit artikel wordt een beeld geschetst van de consumentenprijsontwikkeling van Curaçao in 2013. Waar nodig wordt deze vergeleken met de consumentenprijsontwikkeling in voorgaande jaren. Tevens wordt de consumentenprijsontwikkeling per bestedingscategorie¹ nader belicht. Verder wordt stilgestaan bij een aantal internationale aspecten die mogelijkerwijs de consumentenprijsontwikkeling op ons eiland beïnvloeden en wordt het inflatie¹niveau van Curaçao in 2013 vergeleken met het inflatieniveau in andere landen.

Dit artikel is opgebouwd uit de volgende paragrafen:

- Inleiding;
- Methodologie en Definities;
- Prijsonthwikkeling Curaçao december 2013;
- Prijsonthwikkeling en inflatie Curaçao 2013 nader bezien vanuit tijdsperspectief en per bestedingscategorie;
- Relatieve bijdrage van de negen bestedingscategorieën aan de inflatie op Curaçao in 2013;
- Inflatie Curaçao 2013 nader bezien vanuit internationaal perspectief;
- Samenvatting, aanbeveling en vooruitblik.

Door te kijken naar de prijsontwikkeling van Curaçao in 2013 in tijdsperspectief, vanuit de invalshoek van bestedingscategorieën en vanuit internationaal perspectief, beoogt dit artikel om enig inzicht te verschaffen in de prijsontwikkeling in ons land gedurende het jaar 2013.

Methodologie en definities

Algemeen

Het Centraal Bureau voor de Statistiek van Curaçao (CBS) houdt zich bij het berekenen van de Consumentenprijsindex (CPI², "Consumer Price Index") en de inflatie² aan internationale statistische richtlijnen en methodieken.

In deze paragraaf zullen een aantal begrippen en methodologische aspecten die van belang zijn voor het doel van dit artikel nader worden belicht. Dit geschiedt in alfabetische volgorde.

¹ Zie paragraaf "Methodologie en definities".

² Zie definitie/methodologie van dit begrip verderop of eerder in deze paragraaf.

Bestedingscategorieën

De negen bestedingscategorieën die voor de CPI worden gehanteerd zijn achtereenvolgens:

- Voeding;
- Dranken en rookwaren;
- Kleding en schoeisel;
- Wonen;
- Woninginrichting en huisraad;
- Gezondheidszorg;
- Vervoer en communicatie;
- Recreatie, educatie en cultuur;
- Overige goederen en diensten.

Aan de hand van het budgetonderzoek² wordt een representatieve, marktconforme en gebalanceerde consumptiemandje samengesteld en wordt tevens het relatieve aandeel (de zogenaamde gewichten) van alle producten en diensten en alle bestedingscategorieën in de totale bestedingen van de consument vastgesteld.

Sinds het laatst gehouden budgetonderzoek op Curaçao in 2004/2005 kunnen de bestedingscategorieën “Wonen”, “Vervoer en communicatie”, “Voeding” en “Overig” als de vier grootste bestedingscategorieën in het consumptiemandje² van Curaçao worden aangemerkt, met een aandeel in het consumentenmandje² van respectievelijk 31, 23, 12 en 12 procent. De bestedingscategorie “Overig” bevat diverse soorten producten en diensten die niet vallen onder de overige acht bestedingscategorieën, zoals bijvoorbeeld “persoonlijke verzorging” en “verzekeringen”.

De kleinere bestedingscategorieën in het consumptiemandje van Curaçao zijn respectievelijk “Recreatie, educatie en cultuur”, “Woninginrichting en huisraad”, “Kleding en schoeisel”, “Dranken en rookwaren” en “Gezondheidszorg”, die respectievelijk 8, 7, 5, 2 en 1 procent van de consumentenmand uitmaken. In tabel 1 worden de niet afgeronde percentages weergegeven.

TABEL 1
AANDEEL (=GEWICHT) BESTEDINGSCATEGORIEËN IN
CONSUMENTENMANDJE CURAÇAO

Bestedingscategorie	Aandeel/Gewicht
Wonen	30,8 %
Vervoer en communicatie	22,6%
Voeding	12,3%
Overig	11,9%
Recreatie, educatie en cultuur	7,7%
Woninginrichting en huisraad	7,0%
Kleding en schoeisel	4,8%
Dranken en rookwaren	1,6%
Gezondheidszorg	1,3%
Totaal	100%

Budgetonderzoek

Een budgetonderzoek (“Household Budget Survey”) is een nationaal, door het Statistiek Bureau van desbetreffend land – op Curaçao dus het CBS, Centraal Bureau voor de Statistiek – uitgevoerd, periodiek onderzoek naar de bestedingen van de consument, gebaseerd op een representatieve steekproef.

De consumentenmand² en de gewichten worden bij het budgetonderzoek vastgesteld, die doorgaans één keer in de vijf à tien jaar plaatsvindt. Het consumptiemandje² wordt doorgaand zoveel mogelijk geactualiseerd door het vervangen van producten die niet meer verkocht worden en van zaken die sluiten. Pas bij een nieuw budgetonderzoek kan echter volledige actualisatie van de consumentenmand – zowel qua gewichten, producten, diensten en zaken – plaatsvinden, aangezien dan het actuele bestedingspatroon van de gemiddelde consument wordt gemeten.

Het “International Labour Organisation” (ILO) adviseert om tenminste één keer in de tien jaar een budgetonderzoek uit te voeren. Dit is van belang voor zowel het waarborgen van de kwaliteit van de Consumenten Prijsindex (CPI) als voor het actualiseren van sociaal-economisch beleid.

“Whichever design is used, the complexity of HIES [Household Income and Expenditure Survey] is such that they tend to be costly and onerous and so less frequent than HIS [Household Income Survey]. The existing ICLS [International Conference of Labour Statisticians] resolution (paragraph 4) recommends that HIES should be carried out at least every ten years with a higher frequency where economic, social and political conditions are changing more quickly.

Most developed statistical systems, in fact, conduct these surveys more frequently, with a periodicity of between one and five years, and some have continuous survey operations. Higher frequency than every ten years is especially important for the compilation of CPI for which it is now acknowledged that the basket of items and weights need frequent updating to minimize the risk of bias in the index. It is, however, also important for the measurement of living standards in order to monitor policy and programmes for the reduction of poverty, inequality and social exclusion.”

Bron: www.ilo.org – “Report II, Household Income and Expenditure Statistics, Seventeenth International Conference of Labour Statisticians, Geneva, 24 November-3 December 2003”

Consumentenbesteding

Een belangrijke basis voor het berekenen van de CPI en de inflatie wordt gevormd door de consumentenbestedingen. Onder consumentenbestedingen wordt in het kader van de CPI en de inflatie verstaan: bestedingen in het land Curaçao door consumenten die op Curaçao wonen. Bestedingen van (buitenlandse) toeristen op ons eiland of van inwoners van ons eiland in het buitenland (via internet bijvoorbeeld) vallen hier per definitie niet onder. In het kader van dit artikel wordt dan ook gesproken van “de lokale markt” of “de lokale economie”.

Consumptiemand(je) of Consumentenmand(je)

De (/Het) “consumptiemand(je)” of “consumentenmand(je)” is een verzameling producten- en diensten die het bestedingspatroon van de gemiddelde consument weergeeft. Deze consumptiemand dient in principe één keer in de vijf à tien jaar volledig te worden herzien aan de hand van de gegevens over consumptieve bestedingen die verkregen worden uit het budgetonderzoek² ook wel “household budget survey” of “HBS”

genoemd. Tussentijds worden, indien nodig, aanpassingen gedaan in deze representatieve, gebalanceerde consumentenmand, bijvoorbeeld als een winkel failliet gaat of een product niet meer verkocht wordt.

Het representatieve, marktconform en gebalanceerde consumentenmandje is opgebouwd uit negen bestedingscategorieën³, die weer onderverdeeld zijn in productgroepen. Elke productgroep is op haar beurt weer opgebouwd uit een aantal specifieke producten. Zo is bijvoorbeeld de bestedingscategorie “Wonen”³ opgebouwd uit de productgroepen “woonkosten”, “energieverbruik”, “woningonderhoud- en reparatie”, “tuinonderhoud” en “waterverbruik”. Vervolgens kan bijvoorbeeld de productgroep “energieverbruik” onderverdeeld worden in de specifieke producten “kookgas”, “elektriciteit” en “overig energieverbruik (kerosine etc.)”.

CPI

Het CBS berekent maandelijks een Consumentenprijsindex (CPI, “Consumer Price Index”) en een 12 maandsgemiddelde CPI.

De CPI is een maatstaf voor de gemiddelde prijs die consumenten aan goederen en diensten uitgeven voor een representatief, marktconform, gebalanceerd “consumptiemand(je)”, ook wel “consumentenmand(je)” genoemd.⁴ De CPI wordt door het CBS maandelijks berekend op grond van de circa 7000 prijzen van producten en diensten in het “consumptiemandje” die elke maand verzameld worden. Deze prijzen worden vervolgens gewogen met het aandeel dat ze hebben in de gemiddelde bestedingen van de consument.

Wanneer het niveau van de prijs van een product over een bepaald jaar wordt vergeleken met het niveau van de prijs van hetzelfde product over een ander jaar, is dit gebaseerd op het berekende twaalfmaandsgemiddelde CPI voor dit product. Hetzelfde geldt voor het gemiddelde prijsniveau van de consumptiemand als geheel.

Inflatie

Inflatie kan worden gedefinieerd als een langdurig⁵ economisch proces van algemene prijsstijging, met als gevolg geldontwaarding (oftewel koopkrachtdaling van het geld) en stijging van de kosten van levensonderhoud.

De inflatie van Curaçao wordt, conform internationale statistische methodologie, normen en richtlijnen, maandelijks door het Centraal Bureau van de Statistiek (CBS) berekend op grond van de twaalfmaandsgemiddelde consumentenprijsindex (CPI²).

Het inflatiepercentage wordt berekend door de twaalfmaandsgemiddelde CPI van de consumptiemand over een bepaald jaar (t) te vergelijken met het twaalfmaandsgemiddelde van de consumptiemand over het jaar daarvoor (t-1).

Het verschil tussen de twaalfmaandsgemiddelde CPI van een bepaalde maand van een bepaald jaar en de twaalfmaandsgemiddelde CPI van diezelfde maand een jaar eerder is het inflatiecijfer van eerstgenoemde maand. Inflatie is dus per definitie een weergave van de gemiddelde consumentenprijsontwikkeling over

een periode van 12 maanden. Doorgaans wordt gesproken van de inflatie over een bepaald kalenderjaar, maar het inflatiecijfer kan in principe over elk willekeurige periode van 12 maanden worden berekend. Als de inflatie van een aantal kalenderjaren naast elkaar wordt gelegd, kan tevens de gemiddelde inflatie per jaar over een bepaalde periode worden berekend.

Het inflatiecijfer, zoals hiervoor omschreven, geeft een goed beeld van de lange termijn prijsontwikkeling en wordt daarom aangeraden als indexeringsinstrument voor onder andere lonen, salarissen, uitkeringen en pensioenen.

³ Zie ook onder deze paragraaf, sub-paragraaf “Bestedingscategorieën” van dit artikel.

⁴ Zie voor nadere uitleg onder deze paragraaf, sub-paragraaf “consumptiemand(je) of consumentenmand(je)” van dit artikel.

⁵ Met “langdurig” wordt in dit kader bedoeld een periode van tenminste 12 maanden.

Prijsontwikkeling

Met prijsontwikkeling wordt in het kader van dit artikel consumentenprijsontwikkeling bedoeld.

De methodiek⁶ voor het berekenen van de CPI² en de inflatie² brengt met zich mee dat in het kader van dit artikel een prijsontwikkeling als volgt moet worden geïnterpreteerd. De prijsontwikkeling van 2013 ten opzichte van 2012 impliceert dat, als er gesproken wordt van prijsdaling of prijsstijging in 2013 ten opzichte van 2012, dit betekent dat het gemiddelde prijsniveau voor de consument in 2013 respectievelijk lager of hoger is geweest vergeleken met 2012. Het hoeft niet noodzakelijkerwijs te betekenen dat de prijsdaling of prijsstijging in 2013 zelf heeft plaatsgevonden.

Ter nadere toelichting van het besprokene in voorgaande alinea, volgt een concreet voorbeeld.

Elektriciteitsverbruik kan bijvoorbeeld in een bepaald jaar (jaar t) duurder zijn dan in het jaar daarvoor (jaar t-1), zonder dat in jaar t zelf een tariefsverhoging van elektriciteit heeft plaatsgevonden, maar uitsluitend doordat in jaar t-1 (bijvoorbeeld in het vierde kwartaal) het elektriciteitstarief is gestegen. De hogere CPI die hieruit resulteert telt slechts een aantal maanden mee in jaar t-1 (bijvoorbeeld alleen oktober, november en december als de tariefsverhoging per 1 oktober plaatshad), terwijl het in jaar t wel het hele jaar meetelt. Dit veronderstellend dat er geen andere tariefswijzigingen van elektriciteit in jaren t en t-1 hebben plaatsgevonden. Aan het eind van jaar t zal de 12-maandsgemiddelde CPI voor elektriciteit derhalve hoger zijn dan aan het eind van jaar t-1. De wetenschappelijk onderbouwde conclusie is dan dat elektriciteit duurder is geworden in jaar t vergeleken met jaar t-1.

Aan het eind van jaar t zal de 12-maandsgemiddelde CPI voor elektriciteit derhalve hoger zijn dan aan het eind van jaar t-1. De wetenschappelijk onderbouwde conclusie is dan dat elektriciteit duurder is geworden in jaar t vergeleken met jaar t-1.

Prijsontwikkeling Curaçao december 2013

Prijsontwikkeling Curaçao tussen november 2013 en december 2013

Het consumentenprijsindexcijfer (CPI) van Curaçao is in de maand december 2013 met 0,2 procent gedaald ten opzichte van november 2013, van 122,7 naar 122,5.

Van de negen bestedingscategorieën zijn twee (vrijwel) stabiel in prijs gebleven: “Wonen” (0,0%) en “Voeding” (+0,1%). Vervolgens vertonen twee bestedingscategorieën een prijswijziging van minder dan een half procent: “Woninginrichting en huisraad” (+0,3%) en “Overig” (-0,3%). Bij de overige vijf “bestedingscategorieën is er sprake van een prijswijziging van meer dan een half procent: Vervoer en

communicatie” (-0,6%), “Recreatie, educatie en ontwikkeling” (-0,8%), “Gezondheidszorg” (-0,9%), “Dranken en rookwaren” (+0,9%) en “Kleding en schoeisel” (+0,9%).

De meest opvallende prijswijzigingen gedurende december 2013 hebben zich in vier bestedingscategorieën voorgedaan, namelijk “Wonen”, “Vervoer en communicatie”, “Woninginrichting en huisraad” en “Voeding”. Het betreft de volgende specifieke prijswijzigingen:

- “Wonen”: de daling van het watertarief met 4 procent;
- “Vervoer en communicatie”: de daling van de prijs van benzine met 5 procent;
- “Woninginrichting en huisraad”: de stijging van de prijs van de productgroep “meubilair en

⁶ Zie onder deze paragraaf, sub-paragraaf “CPI” van dit artikel.

verlichting” met 4,7 procent;

- “Voeding”: de stijging van de prijs van de voedingsgroep “aardappelen, groenten en fruit” met 2 procent.

De opvallende stabiliteit van de bestedingscategorie “Wonen” wordt veroorzaakt doordat de daling van het watertarief (-4,0%) enerzijds en de stijging van huur / hypotheek (+0,2%) en elektriciteitstarieven (+0,7%) anderzijds elkaar in evenwicht hebben gehouden.

Balans tussen prijsstijging en prijsdaling ligt ook ten grondslag aan de vrijwel stabiele prijsontwikkeling van de bestedingscategorie “Voeding” gedurende de maand december 2013. Prijsstijging van vooral de voedingsgroepen “aardappelen, groenten en fruit” (+ 2,0%) en “vlees en vis”(+0,3%) wordt in evenwicht gehouden door prijsdaling van vooral de voedingsgroepen “verteringen buitenshuis”(-0,4%), “graanproducten” (-0,7%) en “melkproducten” (-0,7%).

Prijsontwikkeling Curaçao tussen december 2012 en december 2013

Als de maand december 2013 wordt vergeleken met de maand december 2012, blijkt dat het consumentenprijsindexcijfer tussen december 2012 en december 2013 is toegenomen van 121,6 naar 122,5. Dit is een stijging van 0,7 procent. Dit cijfer geeft weer hoeveel duurder de maand december van het jaar 2013 is ten opzichte van de maand december van het jaar 2012.

Prijsontwikkeling en inflatie Curaçao 2013 nader bezien vanuit tijdsperspectief en per bestedingscategorie

Inflatie: oorzaken, gevolgen en beleid⁷

Inflatie van een land kan worden veroorzaakt door duurdere import, hogere loonkosten, hogere overige bedrijfslasten c.q. productiekosten, het marktspel van vraag en aanbod (schaarste van producten/diensten), hogere winstmarges van bedrijven en stijging van de geldhoeveelheid in omloop.

De algemene gedachte onder economen is dat de inflatie in een gezond groeiende economie ongeveer twee procent bedraagt. Een te hoge inflatie kan nadelig zijn voor de koopkracht en het vertrouwen van

consumenten, de waarde van spaartegoeden, de concurrentiepositie ten opzichte van het buitenland en kan leiden tot verhoging van het renteniveau waardoor investeringen uitblijven.

Veelal trachten overheden om de inflatie niet hoger te doen zijn dan 2 à 3 procent per jaar. Een inflatie van rond 2 procent wordt algemeen beschouwd als zijnde gunstig voor de economie. Een lage inflatie stimuleert consumenten immers om goederen en diensten te kopen. Uitstel van bestedingen betekent namelijk dat men meer zou moeten betalen voor hetzelfde product. Daarnaast maakt een lage inflatie het voor de consument en de investeerder ook interessanter om geld te lenen omdat de rente veelal ook laag is tijdens perioden van een lage inflatie. Het handhaven van een lage inflatie is vanwege de gunstige economische gevolgen derhalve wereldwijd een belangrijk doel in het economisch en monetair beleid van regeringen en centrale banken.

⁷ Bronnen van referentie: <http://nl.global-rates.com/economische-statistieken/inflatie/inflatie-informatie.aspx> en <http://financieel.infonu.nl/beleggen/4333-economische-groei-inflatie-en-wisselkoers.html>

Nut en noodzaak, dus het gebruik, van het inflatiecijfer

Het inflatiecijfer heeft vooral vier gebruiksdoelen.

- ❖ Het berekende inflatiepercentage, kortweg “het inflatiecijfer”, wordt ten eerste door bedrijven, (semi-)overheidsinstanties en non-profit organisaties gebruikt om lonen, salarissen, uitkeringen, pensioenen en andere inkomens te indexeren. Door indexering van het inkomen voor het komende kalenderjaar met een percentage dat gebaseerd is op het inflatiecijfer van de afgelopen 12 maanden, wordt getracht om het koopkrachtverlies dat door de inflatie is veroorzaakt deels of geheel op te vangen.
- ❖ Het inflatiecijfer wordt verder ook gebruikt als input om de reële economische groei van een land te berekenen.
- ❖ Ten derde wordt het inflatiecijfer gebruikt voor het creëren, monitoren en bijsturen van sociaal-economisch beleid.
- ❖ Tenslotte wordt het inflatiecijfer ook gebruikt voor sociaal-economische analyses en onderzoeken, zowel nationaal als internationaal.

Inflatie Curaçao 2013, totaal en per bestedingscategorie

Het twaalfmaandsgemiddelde van de consumentenprijzen op Curaçao blijkt in december 2013 1,3 procent hoger te zijn dan in december 2012. Deze stijging geeft een goed beeld van de lange-termijn inflatie, en wordt daarom aangeraden als indexeringsinstrument voor lonen, salarissen, pensioenen, uitkeringen en dergelijke.

Het inflatiecijfer van december 2013 (1,3%) is tevens het inflatiecijfer over het gehele jaar 2013. De inflatie op Curaçao over het hele jaar 2013 is derhalve 1,3 procent. Dit is de stijging van het twaalfmaandsgemiddelde consumentenprijsindexcijfer van 120,7 in december 2012 naar 122,3 in december 2013.

Voornoemde inflatiecijfer van 1,3% over 2013 is het gewogen gemiddelde van de prijsontwikkeling van de negen bestedingscategorieën waaruit het CPI-consumentenmandje is opgebouwd. In tabel 2 worden deze negen bestedingscategorieën met bijbehorende prijsontwikkeling gedurende het jaar 2013 opgesomd.

Tabel 2 Prijsontwikkeling Curaçao 2013, per bestedingscategorie	
Bestedingscategorie	Prijsontwikkeling
Voeding	+1,6%
Dranken en rookwaren	+7,1%
Kleding en schoeisel	+1,1%
Wonen	+2,5%
Woninginrichting en huisraad	+2,4%
Gezondheidszorg	-1,5%
Vervoer en communicatie	-0,8%
Recreatie, educatie en ontwikkeling	+0,6%

Overig	+1,4%
Gemiddeld	1,3%

Inflatie Curaçao 2013, in tijdsperspectief

Achtereenvolgens wordt de inflatie op ons eiland over het afgelopen jaar vanuit vier tijdsperspectieven nader belicht:

1. Over het jaar 2013, van maand tot maand;
2. Over de afgelopen twee kalenderjaren, van maand tot maand;
3. Over de afgelopen 20 jaar, op jaarbasis;
4. Over de afgelopen zeven jaar, per bestedingscategorie.

Ad 1. Inflatie Curaçao over het jaar 2013, van maand tot maand

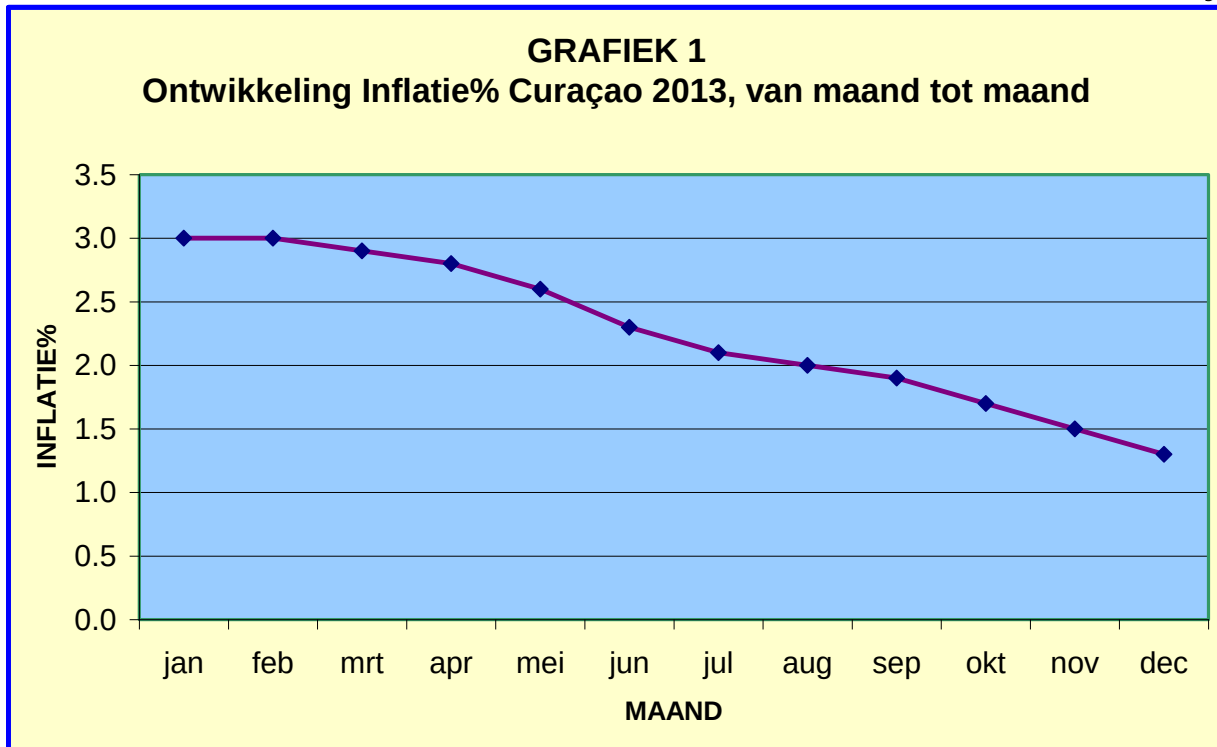
Tabel 3 Inflatie Curaçao 2013, van maand tot maand bezien	
Januari	3,0%
Februari	3,0%
Maart	2,9%
April	2,8%
Mei	2,6%
Juni	2,3%
Juli	2,1%
Augustus	2,0%
September	1,9%
Oktober	1,7%
November	1,5%
December (is tevens Inflatiecijfer voor geheel 2013)	1,3%

Zoals uit tabel 3 blijkt, is de inflatie gedurende 2013, behoudens een stabilisatie in februari, geleidelijk gedaald van 3,0 procent in januari naar 1,3 procent in december. Dit impliceert dat de kosten van levensonderhoud blijkbaar in een steeds lager tempo toenemen.

Aangezien het inflatiecijfer per definitie de stijging van de 12 maandsgemiddelde CPI meet, is de inflatie in december 2013 tevens de inflatie over het hele jaar 2013.

De inflatie op Curaçao is gedaald van 3,2 procent in 2012 naar 1,3 procent in 2013.⁸ Dit betekent dat gemiddeld genomen de kosten van levensonderhoud op ons eiland nog steeds stijgen, maar minder fors. Zie grafiek 1.

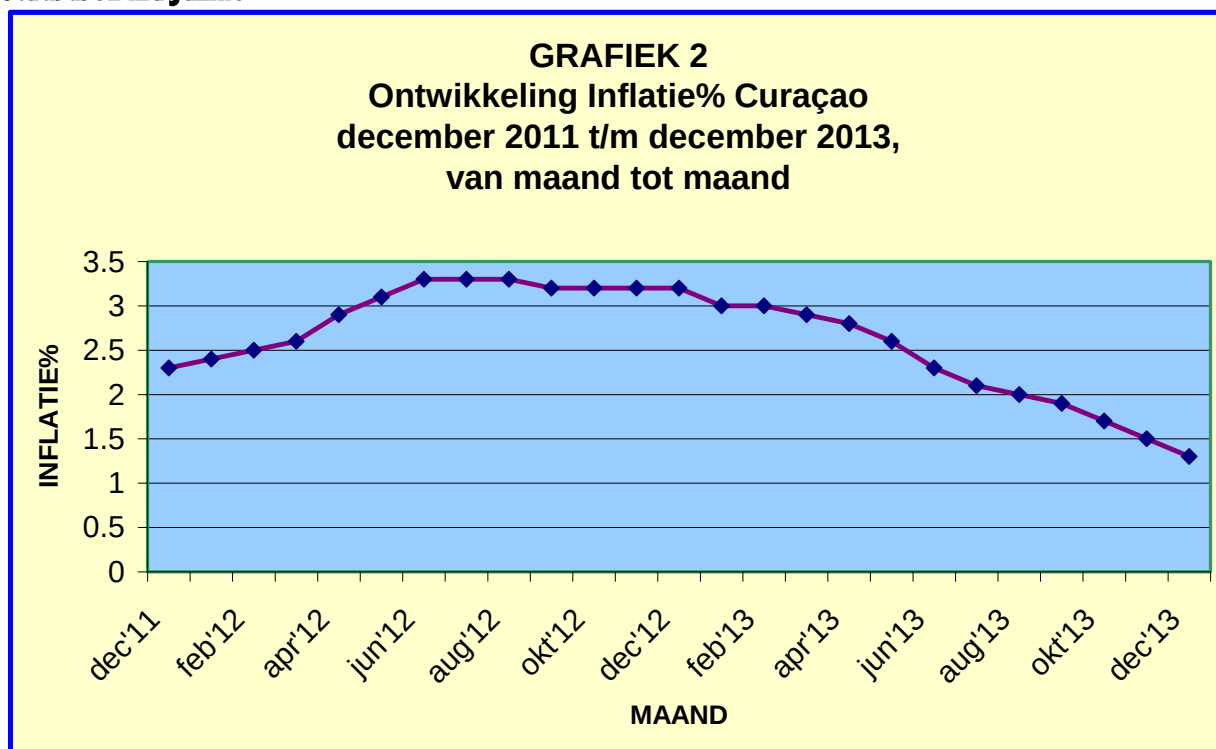
⁸ Bron: CBS, Centraal Bureau voor de Statistiek Curaçao, www.cbs.cw: persberichten "Consumentenprijzen Curaçao december 2012", d.d. 29 januari 2013 en "Consumentenprijzen Curaçao december 2013", d.d. 14 maart 2014.

Ad 2. Inflatie Curaçao over de afgelopen twee kalenderjaren, van maand tot maand

Van maand tot maand gezien vertoont de inflatie gedurende de afgelopen twee kalenderjaren eerst een stijgende trend van 2,3 naar 3,3 procent, om vervolgens geleidelijk aan te dalen tot het niveau van 1,3 procent in december 2013. Noemenswaardig hierbij is dat:

- ❖ tussen maart 2012 en mei 2013 onafgebroken een inflatie van boven de 2,5 procent is gemeten. Dit wordt geïllustreerd in grafiek 2;
- ❖ er sprake is van stabilisatie van de inflatie: van juni t/m augustus 2012 op 3,3 procent, van september t/m december 2012 op 3,2 procent en van januari t/m februari 2013 op 3,0 procent.

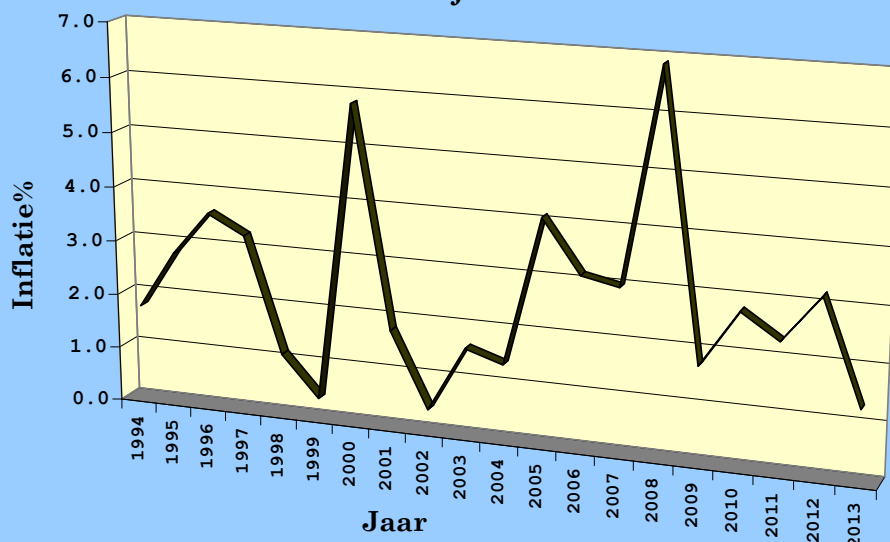

Ad. 3 Inflatie Curaçao over de afgelopen twintig jaar, op jaarbasis

Over de afgelopen twintig jaar (1994-2013) vertoont de inflatie op Curaçao een sterk schommelend beeld, zoals blijkt uit grafiek 3. Uit grafiek 3 kan verder een aantal hoogtepunten worden gedestilleerd, zoals uit de volgende opsomming blijkt.

- ❖ De gemiddelde inflatie over de periode 1994-2013 is 2,6 procent.
- ❖ De inflatie van 1,3 procent in 2013 is de laagste over de periode 2003-2013.
- ❖ Sinds 2004, toen een inflatie van 1,4 procent werd gemeten, is 2013 voor het eerst dat de inflatie zich weer onder het niveau van 1,5 procent bevindt.
- ❖ Er moet tot 2002 worden teruggegaan, toen een inflatie van 0,4 procent werd genoteerd, om een inflatie lager dan het niveau van 2013 tegen te komen.
- ❖ Slechts gedurende 5 van de afgelopen 20 jaren (1998, 1999, 2002, 2004 en 2013) is er een inflatie lager dan 1,5 procent gerealiseerd.
- ❖ Slechts gedurende 5 van de afgelopen 20 jaren (1996, 1997, 2000, 2006 en 2008) is er een inflatie hoger dan 3 procent genoteerd, waarvan twee uitzonderlijke pieken van 5,8 procent in 2000 en 6,9 procent in 2008.
- ❖ Gedurende 10 van de afgelopen 20 jaren heeft de inflatie zich tussen het interval “1,5% t/m 3%” bewogen.

GRAFIEK 3 Inflatie Curaçao afgelopen 20 jaar: 1994-2013

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
■ INFLATIE%	1.8	2.8	3.6	3.3	1.1	0.4	5.8	1.8	0.4	1.6	1.4	4.1	3.1	3.0	6.9	1.8	2.8	2.3	3.2	1.3

Ad.4 Inflatie Curaçao over de afgelopen zeven jaar, per bestedingscategorie

Zoals uit tabel 4 blijkt, vertoont de consumentenprijsontwikkeling over 2013 bij de meeste bestedingscategorieën een gematigder verloop vergeleken met het grootste deel van de zes jaren daarvóór. Alleen bij de bestedingscategorie “Dranken en rookwaren” is er duidelijk sprake van een forsere prijsstijging vergeleken met alle zes jaren daarvóór. Beredeneerd kan worden dat dit in belangrijke mate te wijten is aan de verhoging van de omzetbelasting (OB) op drank en rookwaren van 6 naar 9 procent per 1 mei 2013⁹.

⁹ Bronnen van referentie:

1. PWC, Wijziging omzetbelasting en formeel recht, 2013.
2. Publicatie Regering Curaçao: Tarieven omzetbelasting per 1 mei 2013 (specificatie van de producten, onderverdeeld in 4 tariefsgroepen), o.b.v. wijziging stelsel omzetbelasting die is goedgekeurd door het parlement op Curaçao d.d. 19 april 2013.

TABEL 4 - Inflatie Curaçao 2007-2013, totaal en per bestedingscategorie

Bestedingscategorie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	Inflatie%						
Voeding	8,9	18,4	9,9	4,7	7,7	6,1	1,6
Dranken en rookwaren	3,3	6,2	5,5	3,5	2,5	4,9	7,1
Kleding en schoeisel	0,9	2,0	2,0	-1,1	0,6	1,2	1,1
Wonen	2,5	5,3	-1,1	4,0	0,8	2,4	2,5
Woninginrichting en huisraad	2,4	6,3	5,2	0,9	1,4	2,5	2,4
Gezondheidszorg	0,8	2,5	1,9	2,2	0,9	0,7	-1,5
Vervoer en communicatie	2,0	7,8	-1,9	2,5	2,7	3,9	-0,8
Recreatie, ontwikkeling en educatie	0,9	2,5	1,8	-0,1	-0,1	1,4	0,6
Overig	1,7	2,6	3,7	2,2	1,3	2,0	1,4
Gemiddeld (Totaal)	3,0	6,9	1,8	2,8	2,3	3,2	1,3

Zoals uit tabel 4 tevens blijkt, is “Voeding” vanaf 2007 tot en met 2012 de bestedingscategorie met onafgebroken de meest forse prijsstijgingen. In 2013 echter is de prijsstijging van de bestedingscategorie “Voeding” relatief laag te noemen, zowel in tijdsperspectief gezien als wanneer de bestedingscategorieën met elkaar worden vergeleken. Een mogelijke verklarende factor voor deze trendbreuk is dat verlaging van de omzetbelasting op aardappelen, groenten en fruit van 6 naar 0 procent enerzijds en verhoging van de omzetbelasting op verteringen buitenshuis van 6 naar 9 procent anderzijds, elkaar hebben geneutraliseerd. Deze OB-wijzigingen zijn beiden per 1 mei 2013 geëffectueerd en terwijl “verteringen buitenshuis” ruim twee keer zoveel gewicht in de consumptiemand heeft, vergeleken met “aardappelen groenten en fruit”, is de verhoging van de omzetbelasting voor eerstgenoemde voedingsgroep procentueel de helft van de verlaging van de omzetbelasting voor laatstgenoemde voedingsgroep.

Relatieve bijdrage van de negen bestedingscategorieën aan de inflatie op Curaçao in 2013

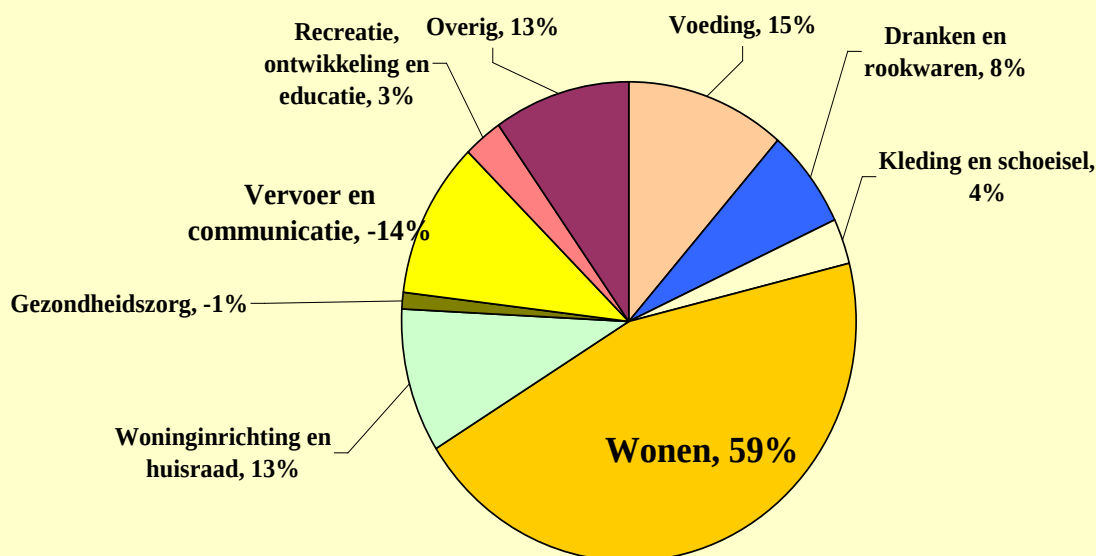
De bijdrage van een bestedingscategorie aan de inflatie wordt bepaald door twee eigenschappen van de bestedingscategorie: de hoogte van de prijswijziging en het gewicht in de consumentenmand.

De bestedingscategorie die het meest heeft bijgedragen aan toename van de inflatie van het afgelopen jaar is “Wonen”, die voor 59 procent van de inflatie over 2013 verantwoordelijk is. Daarentegen heeft de bestedingscategorie “Vervoer en Communicatie” het meest bijgedragen aan afname van de inflatie in 2013, namelijk door een aandeel van -14% in de totale inflatie van Curaçao in 2013. Zie grafiek 4.

Laatstgenoemde tegengestelde ontwikkelingen zullen hierna nader worden belicht.

GRAFIEK 4

Relatieve bijdrage bestedingscategorieën aan de inflatie van Curaçao in 2013

In 2013 is de bestedingscategorie “Wonen” 2,5 procent duurder geworden. Vooral de prijsontwikkeling van elektriciteit (onderdeel van “energiekosten”) en woninghuur/huurwaarde hebben hieraan bijgedragen.¹⁰

De prijsontwikkeling van de bestedingscategorie “Wonen” is opgebouwd uit het gewogen gemiddelde van de prijsontwikkeling van vijf onderliggende product- en dienstengroepen. Deze groepen, met bijbehorende prijsontwikkeling in 2013, zijn achtereenvolgens:¹⁰

- Woninghuur c.q. huurwaarde: +2,1%;
- Energiekosten (hoofdzakelijk elektriciteitsverbruik): +4,8%;
- Woningonderhoud: +2,8%;
- Tuinonderhoud: +2,7%;
- Verbruik leidingwater: -2,3%.

Daarentegen is de bestedingscategorie “Vervoer en Communicatie” 0,8 procent goedkoper geworden in 2013. Met name de prijsontwikkeling van benzine (onderdeel van “kosten van autorijden”) heeft hieraan bijgedragen.¹⁰

De prijsontwikkeling van de bestedingscategorie “Vervoer en Communicatie” is opgebouwd uit het gewogen gemiddelde van de prijsontwikkeling van vier onderliggende product- en dienstengroepen. Deze groepen, met bijbehorende prijsontwikkeling in 2013, zijn achtereenvolgens:¹⁰

- Aanschaf auto's: +1,9%;

¹⁰ Bron: CBS, Centraal Bureau voor de Statistiek Curaçao, www.cbs.cw: Tabel “Change of the annual CPI by expenditure category, 2001-2013, Curaçao”, d.d. 12 maart 2014.

- Kosten van autorijden (hoofdzakelijk benzine): -2,9%;
- Openbaar vervoer: 0%;
- Communicatie: -1,7%.

Inflatie Curaçao 2013, nader bezien vanuit internationaal perspectief

In deze paragraaf zal getracht worden antwoord te verkrijgen op twee vragen.

1. Is de inflatie van Curaçao in 2013 hoog of laag vergeleken met andere landen?;
2. Kan er een verband worden geschetst tussen de inflatie van Curaçao in 2013 en een drietal internationale factoren, te weten:
 - a. internationale voedselprijzen,
 - b. internationale olieprijsen,
 - c. wisselkoers EURO - US dollar?

Ad 1. Is de inflatie van Curaçao in 2013 hoog of laag vergeleken met andere landen?

In tabel 5¹¹ wordt de inflatie van Curaçao in 2013 (1,3%) vergeleken met de inflatie van datzelfde jaar in 64 andere landen, o.a. gelegen in de Caribische/Zuid-Amerikaanse regio. Deze vergelijking is zuiver gebaseerd op het niveau van het inflatiecijfer en laat sociaal-economische verschillen tussen de 65 landen in deze lijst buiten beschouwing. Immers, dit laatste valt buiten de reikwijdte van dit artikel.

Om een zo breed mogelijk spectrum te verkrijgen zijn deze landen wereldwijd verspreid. Voor het doel van dit overzicht, namelijk een vergelijking tussen landen van het inflatiecijfer over het gehele jaar 2013, worden de drie eilanden van Caribisch Nederland (Bonaire, St. Eustatius en Saba) elk afzonderlijk als een land beschouwd.

¹¹ Bronnen: Zie Bijlage 1.

TABEL 5
INFLATIE IN 2013 VAN 65 LANDEN, INCLUSIEF CURAÇAO
(IN ALFABETISCHE VOLGORDE)

Land	Inflatie % 2013	Land	Inflatie % 2013
1. Aruba	-2,4%	34. Iran	29,6%
2. Australië	2,5%	35. Israël	1,9%
3. Argentinië	10,6%	36. Jamaica	9,4%
4. Barbados	1,8%	37. Japan	1,6%
5. Bahamas	0,9%	38. Marokko	1,0%
6. Belize	1,4%	39. Mexico	4,0%
7. België	1,0%	40. Nederland	1,7%
8. Benin	-2,8%	41. Nepal	10,3%
9. Bonaire ¹²	1,7%	42. Nieuw Zeeland	1,1%
10. Brazil	5,8%	43. Nigeria	8,0%
11. Canada	0,9%	44. Noorwegen	2,0%
12. Chili	3,0%	45. Portugal	0,2%
13. China	2,5%	46. Puerto Rico	0,9%
14. Colombia	1,8%	47. Saba ¹²	1,2%
15. Costa Rica	3,4%	48. Singapore	2,4%
16. Curaçao	1,3%	49. Soviet Unie (Rusland)	6,5%
17. Denemarken	0,8%	50. Spanje	0,3%
18. Dominica	-0,4%	51. St. Eustatius ¹²	2,3%
19. Dominicaanse Republiek	4,1%	52. St. Kitts & Nevis	3,0%
20. Duitsland	1,4%	53. St. Lucia	1,5%
21. Ecuador	2,3%	54. St. Maarten	2,5%
22. Egypte	11,7%	55. St. Vincent & the Grenadines	1,7%
23. Filippijnen	3,3%	56. Suriname	1,9%
24. Finland	1,6%	57. Tanzania	6,2%
25. Frankrijk	0,7%	58. Trinidad & Tobago	4,4%
26. Griekenland	-2,9%	59. Turkije	7,4%
27. Groot-Brittannië	2,0%	60. Venezuela	58,1%
28. Ghana	13,2%	61. Verenigde Staten (USA)	1,5%
29. Haïti	3,4%	62. IJsland	4,2%
30. Ierland	0,5%	63. Zuid-Afrika	5,3%
31. India	9,9%	64. Zweden	0,1%
32. Indonesië	8,4%	65. Zwitserland	0,1%
33. Italië	0,7%		

¹² Bonaire, Saba en Sint Eustatius, de BES-eilanden, zijn sinds 10 oktober 2010 bijzondere gemeentes van Nederland en vormen samen "Caribisch Nederland".

Uit de inflatiecijfers, zoals weergegeven in tabel 5, blijkt dat de inflatie van Curaçao over 2013 vergelijkbaar is met 38 van de 64 andere landen in de lijst, namelijk tussen minimaal 0 en maximaal 3 procent. Dit is een meerderheid van bijna 60 procent.

Bij 16 landen ligt de inflatie in 2013 tussen 3 en 10 procent en bij 6 landen boven de 10 procent, met twee uitschieters van bijna 30 en bijna 60 procent. Deze 22 landen tezamen vertegenwoordigen bijna 35 procent van de totale lijst van 64 landen.

Vervolgens kan bij 4 van de 64 landen –uitgezonderd Curaçao- uit deze lijst een deflatie, of negatieve inflatie, worden waargenomen. Terwijl inflatie een gemiddelde stijging van de consumentenprijzen over desbetreffend jaar impliceert, betekent deflatie dat gemiddeld genomen de consumentenprijzen over desbetreffend jaar zijn gedaald.

Hieruit kan de voorzichtige conclusie worden getrokken dat in 2013 de inflatie op Curaçao vergelijkbaar is met de inflatie in circa 60 procent van de landen wereldwijd en beduidend lager is dan de inflatie in circa 35 procent van de landen wereldwijd. Het inflatieniveau van Curaçao in 2013 is dus niet uitzonderlijk vergeleken met een ruime meerderheid (60 procent) van andere landen.

Ad 2.

Kan er een verband worden geschetst tussen de inflatie van Curaçao in 2013 en een drietal internationale factoren, te weten:

- a. internationale voedselprijzen,
- b. internationale olieprijsen,
- c. wisselkoers EURO - US dollar?

Curaçao is een importland voor wat betreft consumptiegoederen en heeft als één van de belangrijkste exportproducten “diensten in de toerisme-sector”. Internationale economische factoren spelen derhalve een belangrijke rol in de prijsontwikkeling van het eiland, zowel voor de lokale markt als voor de toerismesector. Deze paragraaf en dit artikel beperken zich tot de lokale markt, gelet op de definitie van consumentenbestedingen in het kader van CPI eerder in dit artikel.

Bij het interpreteren van de invloed van internationale factoren op de economie en de prijsontwikkeling van ons eiland is het raadzaam om te allen tijde met een drietal aspecten rekening te houden.

- Ten eerste dat lokale factoren ook een rol van betekenis spelen bij de prijsontwikkeling. Deze lokale factoren zijn onder andere: spaar- en consumptiegedrag van consumenten, inkoop-, distributie- en verkoopbeleid van ondernemers, aanwezige voorraden, teelt van groenten en fruit voor eigen gebruik (en eventueel ook voor de lokale markt), onderlinge afspraken tussen ondernemers, seizoensinvloeden, overheidsbeleid, investeringen van ondernemers, overheid en particulieren, arbeidsproductiviteit, het monetair beleid van de centrale bank.
- Ten tweede dat de lokale economie mogelijkverwijst op internationale ontwikkelingen.
- Ten derde dat het Nederlandse Koninkrijk –lees Nederland- ook bijdraagt aan de economische ontwikkeling van het eiland door middel van ontwikkelingshulp, schuldsanering etc. De lokale economie en dus de prijsontwikkeling op het eiland wordt dus niet alleen beïnvloed door lokale en internationale factoren maar ook door beleid, afspraken, projecten en activiteiten in het kader van het Nederlandse Koninkrijk, die ook als “Koninkrijksfactoren” kunnen worden aangeduid.

Ad. 2a Internationale voedselprijzen

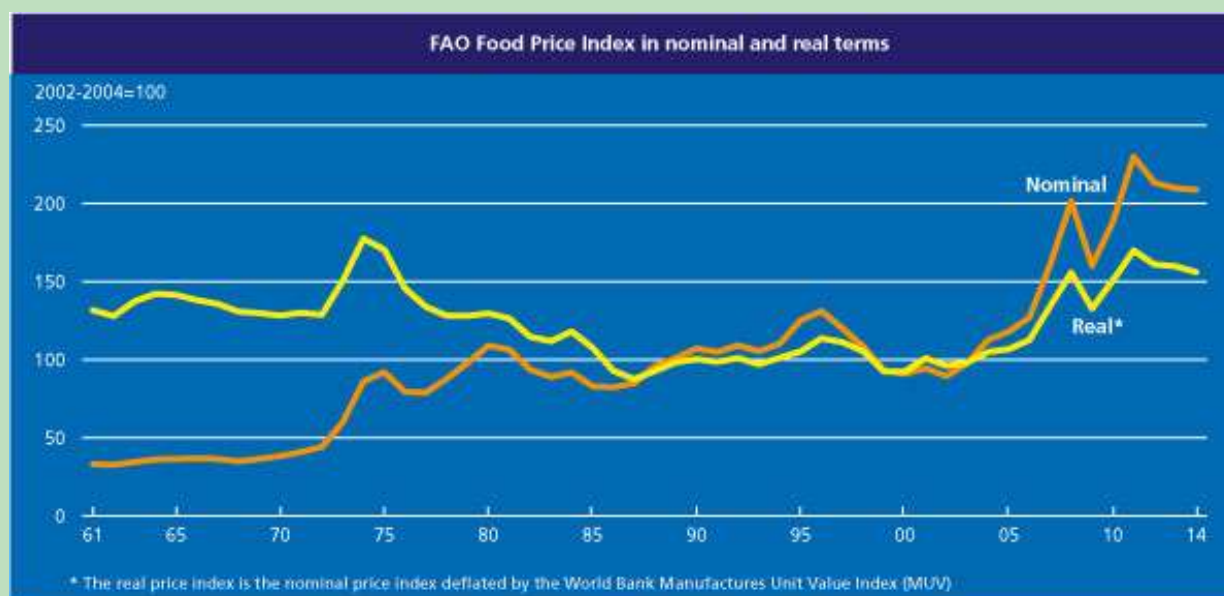
De “Food and Agriculture Organization of the United Nations” (FAO) berekent maandelijks en jaarlijks een voedselprijsindex (FAO Food Price Index) op grond van de internationale voedselprijzen. Aangezien Curaçao een groot deel van haar voedsel importeert, kan deze index gehanteerd worden als een indicator om een verband tussen de prijsontwikkeling van Curaçao, met name wat voedingsmiddelen betreft, en de internationale voedselprijsontwikkeling te schetsen.

In 2013 is er sprake van een daling van de FAO Food Price Index, zowel in nominale als in reële termen. Zie grafiek 5 en tabel 6.

Aangezien Curaçao voor haar voeding een overwegend importland is, zou de logische verwachting zijn dat de gemiddelde voedselprijs op het eiland in 2013 dan ook daalt. De gemiddelde voedselprijs op Curaçao stijgt echter in 2013. Mogelijkerwijs is er sprake van een vertraagde doorwerking van de internationale voedselprijzen, mede veroorzaakt door locale factoren zoals het marktspel van vraag en aanbod en het voorraad-, inkoop- en verkoopbeleid van de voedselondernemingen op het eiland.

Anderzijds is de gemiddelde stijging van voedselprijzen in 2013 veel minder fors dan in voorgaande jaren. Dit kan mogelijkerwijs verklaard worden door de lagere internationale voedselprijzen en door locale beleids- en marktfactoren, zoals bijvoorbeeld het verlagen van de omzetbelasting op verse groenten, fruit en aardappelen van 6 naar 0 procent per 1 mei 2013. Er kan beredeneerd worden dat dit laatste het effect van de verhoging van de omzetbelasting op verteringen buitenshuis (van 6 naar 9 procent) geneutraliseerd heeft, zoals eerder uiteengezet in dit artikel (toelichting bij tabel 4, subparagraaf “Inflatie Curaçao over de afgelopen 7 jaar, per bestedingscategorie”).

GRAFIEK 5 – FAO Voedselprijsindex

Bron: <http://www.fao.org/worldfoodsituation/foodpricesindex/en/>

TABEL 6 – FAO Voedselprijsindex

FAO food price index						
	Food Price Index ¹	Meat ²	Dairy ³	Cereals ⁴	Vegetable Oils ⁵	Sugar ⁶
2000	91.1	96.5	95.3	85.8	69.5	116.1
2001	94.6	100.1	105.5	86.8	67.2	122.6
2002	89.6	89.9	80.9	93.7	87.4	97.8
2003	97.7	95.9	95.6	99.2	100.6	100.6
2004	112.7	114.2	123.5	107.1	111.9	101.7
2005	118.0	123.7	135.2	101.3	102.7	140.3
2006	127.2	120.9	129.7	118.9	112.7	209.6
2007	161.4	130.8	219.1	163.4	172.0	143.0
2008	201.4	160.7	223.1	232.1	227.1	181.6
2009	160.3	141.3	148.6	170.2	152.8	257.3
2010	188.0	158.3	206.6	179.2	197.4	302.0
2011	229.9	183.3	229.5	240.9	254.5	368.9
2012	213.3	182.0	193.6	236.1	223.9	305.7
2013	209.8	184.1	242.7	219.3	193.0	251.0
2013	June	211.9	179.7	246.2	232.3	242.6
	July	207.5	179.4	243.6	222.3	239.0
	August	204.5	182.4	247.6	206.8	241.7
	September	203.7	186.1	250.2	195.0	246.5
	October	206.6	187.3	251.1	196.6	264.8
	November	205.7	185.7	250.8	194.3	250.6
	December	206.2	185.6	264.1	192.9	234.9
2014	January	203.2	182.2	267.7	191.4	221.7
	February	208.6	181.8	275.4	198.6	235.4
	March	213.8	185.5	268.5	208.9	254.0
	April	211.5	190.4	251.5	209.2	249.9
	May	209.8	192.8	238.9	207.0	259.3
	June	206.0	194.2	236.5	196.2	258.0

1 Food Price Index: Consists of the average of 5 commodity group price indices mentioned above, weighted with the average export shares of each of the groups for 2002-2004; in total 73 price quotations considered by FAO commodity specialists as representing the international prices of the food commodities are included in the overall index. Each sub-index is a weighted average of the price relatives of the commodities included in the group, with the base period price consisting of the averages for the years 2002-2004.

2 Meat Price Index: Computed from average prices of four types of meat, weighted by world average export trade shares for 2002-2004. Commodities include two poultry products, three bovine meat products, three pig meat products, and one ovine meat product. There are 27 price quotations in total used in the calculation of the index. Where more than one quotation exists for a given meat type, a simple average is used. Prices for the two most recent months may be estimates and subject to revision.

3 Dairy Price Index: Consists of butter, SMP, WMP, and cheese price quotations; the average is weighted by world average export trade shares for 2002-2004.

4 Cereals Price Index: This index is compiled using the International Grains Council (IGC) wheat price index, itself an average of 10 different wheat price quotations, 1 maize export quotation and 16 rice quotations. The rice quotations are combined into three groups consisting of Indica, Japonica and Aromatic rice varieties. Within each variety, a simple average of the relative prices of appropriate quotations is calculated; then the average relative prices of each of the three varieties are combined by weighting them with their assumed (fixed) trade shares. Subsequently, the IGC wheat price index, after converting it to base 2002-2004, the relative prices of maize and the average relative prices calculated for the rice group as a whole are combined by weighting each commodity with its average export trade share for 2002-2004.

5 Vegetable Oil Price Index: Consists of an average of 10 different oils weighted with average export trade shares of each oil product for 2002-2004.

6 Sugar Price Index: Index form of the International Sugar Agreement prices with 2002-2004 as base.

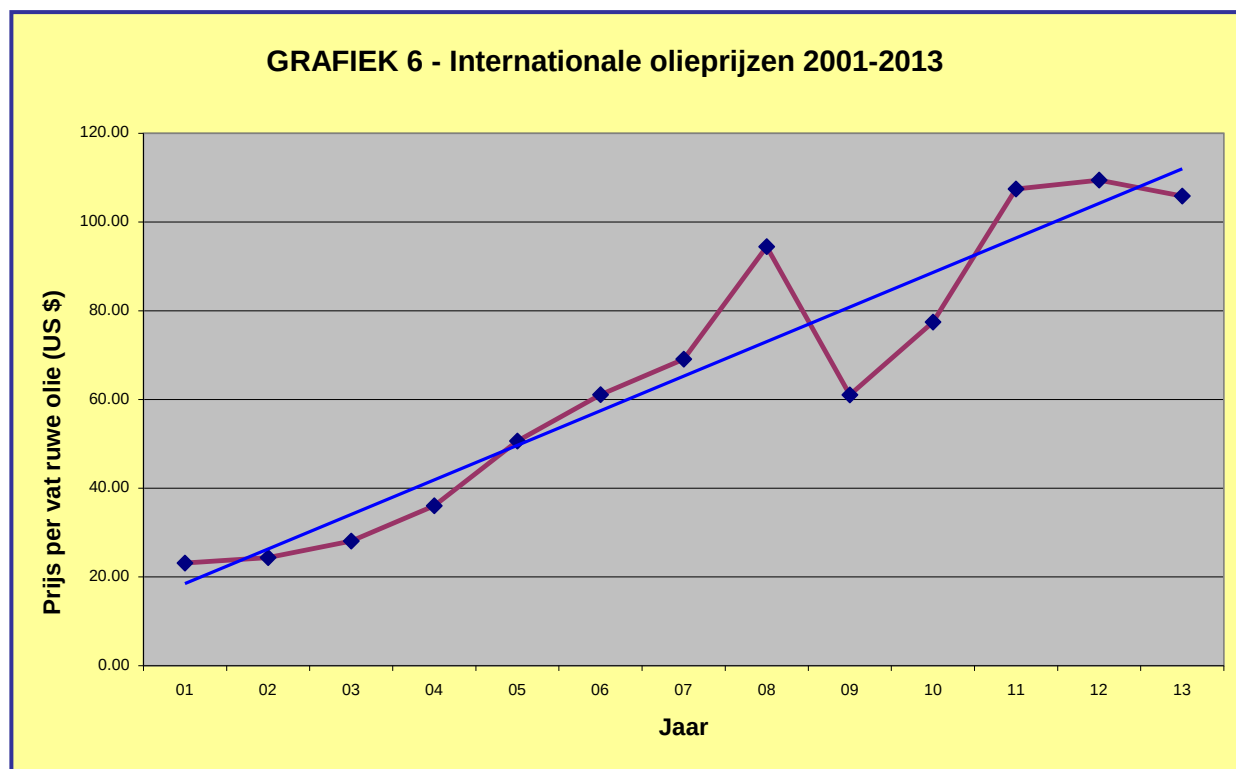
Bron: <http://www.fao.org/worldfoodsituation/foodpricesindex/en/>

Een internationale factor die zeer waarschijnlijk een belangrijke invloed heeft op de prijsontwikkeling in Curaçao is de internationale prijs van ruwe olie. Immers, de hoogte van de internationale prijs van ruwe olie kan o.a. invloed hebben op:

- ❖ de hoogte van de lokale benzineprijs;
- ❖ de lokale productiekosten (van bijvoorbeeld water en elektriciteit) en vervolgens ook de consumentenprijzen van deze producten (bijvoorbeeld elektriciteits- en watertarieven);
- ❖ transportkosten (overzee en te land);
- ❖ kosten van energieverbruik voor koeling (overzee en te land) en belichting;
- ❖ lokale kosten van waterverbruik voor bijvoorbeeld landbouw.

Er kan beredeneerd worden dat verlaging of verhoging van voornoemde kosten te zijner tijd door de producent/verkoper aan de consument doorberekend zal worden, in de vorm van verhoging of verlaging van de consumentenprijs.

In 2013 is de internationale prijs van ruwe olie lager dan in 2012 en 2011, maar hoger dan in alle voorgaande jaren tot en met 2010. Zie tabel 7 en grafiek 6. De lineaire trendlijn in grafiek 6 laat tevens zien dat de ontwikkeling van de internationale olieprijs in de loop der tijd een stijl stijgende trend vertoont.

De inflatie op Curaçao in 2013 is, zoals eerder toegelicht in dit artikel, de laagste van de afgelopen 10 jaar. Met name twee prijsontwikkelingen hebben hieraan bijgedragen:

- ❖ De kosten van autorijden daalde in 2013 met bijna 3 procent, na drie achtereenvolgende jaren van stijging.¹⁰
Dit is vooral veroorzaakt doordat benzine in 2013 goedkoper is gebleken dan het jaar daarvoor.
- ❖ Een veel mildere stijging van de voedselprijzen in 2013 vergeleken met voorgaande jaren.

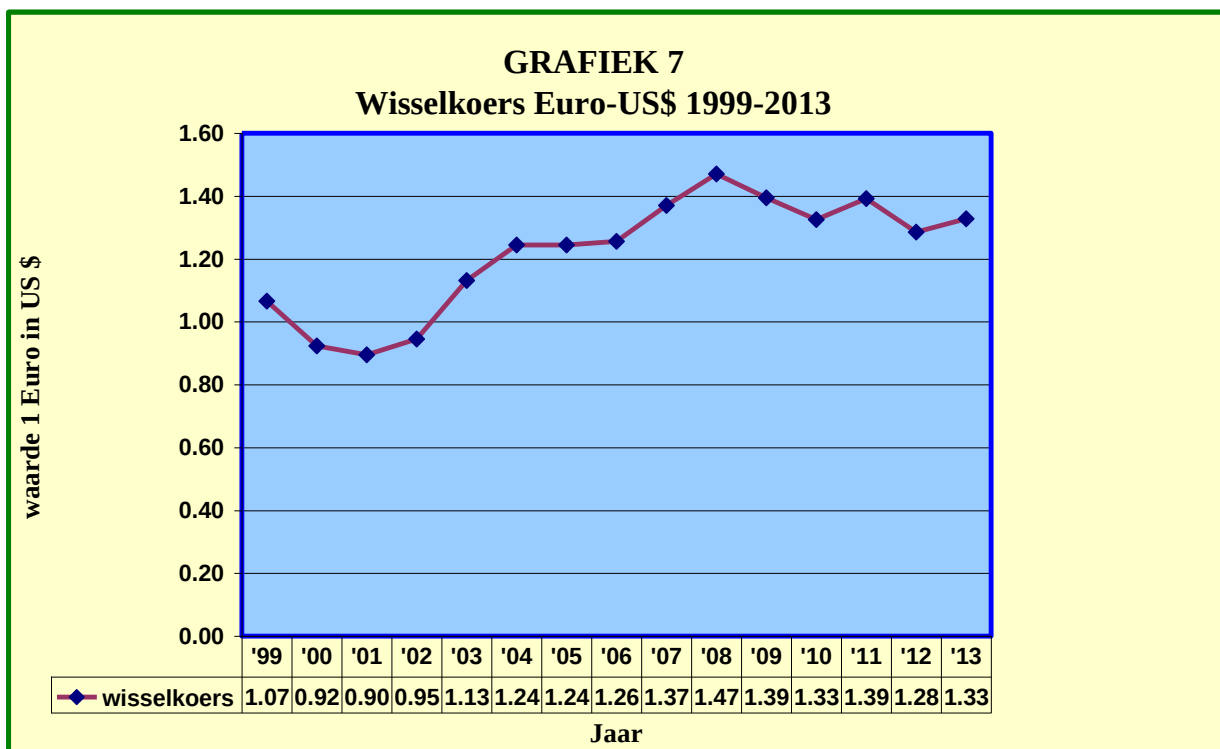
De daling van de kosten van autorijden, de relatief milde prijsstijging van voedingsmiddelen en de relatief lage inflatie in 2013 op Curaçao vinden, zoals in het voorgaande betoogd, plaats tegen een achtergrond van daling van de internationale olieprijs. Wellicht heeft het beleid van de Curaçaose overheid om maandelijks de benzineprijzen voor de consument marktconform aan te passen, bijgedragen aan een betere correlatie tussen de lokale benzineprijzen en de internationale olieprijs. Er kan verder beredeneerd worden dat de relatief lage internationale olieprijs en lokale benzineprijzen in 2013 op hun beurt hebben bijgedragen tot een beheersing van transport- en koelingskosten voor voedingsmiddelen.

Mogelijkerwijs hebben de in de voorgaande alinea omschreven ontwikkelingen, in combinatie met andere factoren - bijvoorbeeld daling van de voedselprijzen wereldwijd (zie voorgaande subparagraaf “Internationale voedselprijzen” in dit artikel) - , bijgedragen aan het feit dat gemiddeld genomen voedingsmiddelen voor de consument woonachtig op Curaçao slechts licht duurder zijn geworden in 2013.

TABEL 7
Internationale olieprijs

Jaar	Prijs per vat (US \$)	
2001	23,12	
2002	24,36	
2003	28,10	
2004	36,05	
2005	50,64	
2006	61,08	
2007	69,08	
2008	94,45	
2009	61,06	
2010	77,45	
2011	107,46	
2012	109,45	
2013	105,87	
Bron: www.opec.org		

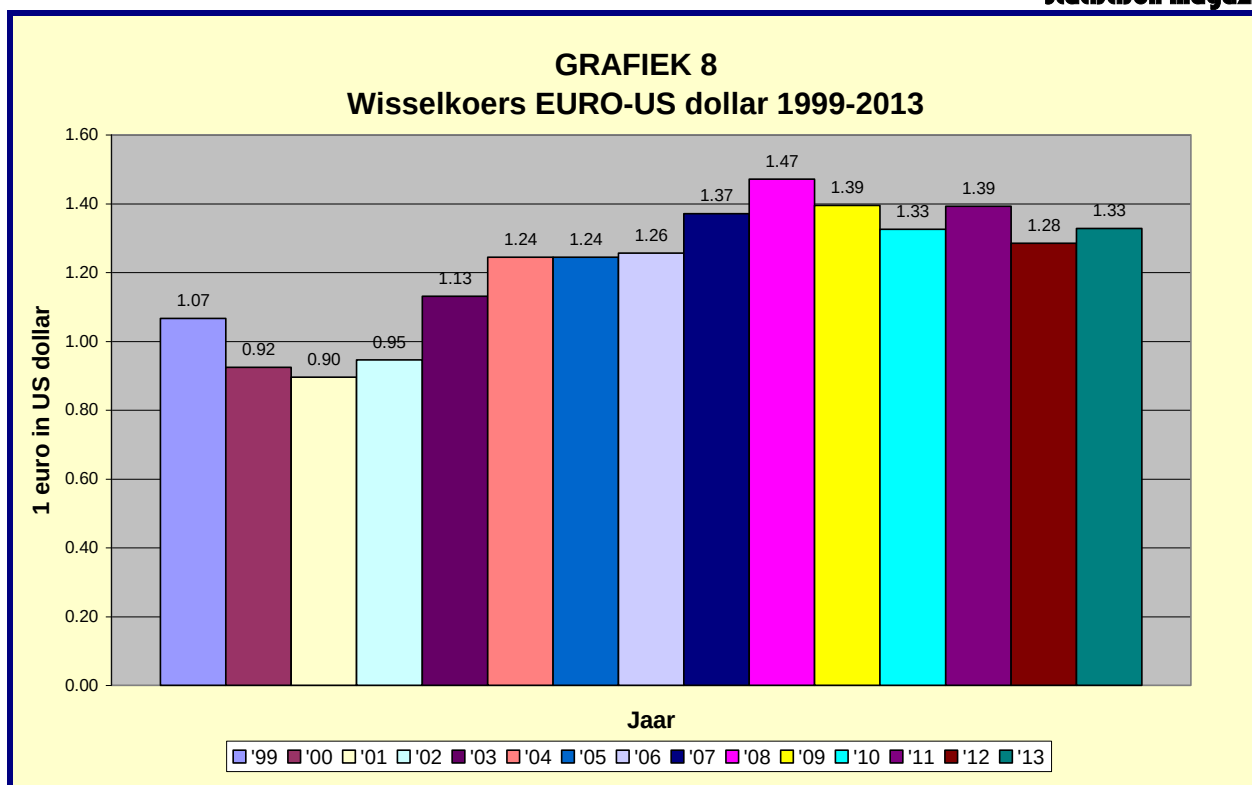
Het wettig betaalmiddel van Curaçao, de Antilliaanse gulden, is gekoppeld aan de US dollar. Hoe duurder de Euro wordt, dus hoe zwakker de dollar, hoe duurder de import voor Curaçao uit de Euro-zone: voor 1 Euro dienen meer Antilliaanse guldens neergeteld te worden. Omgekeerd wordt de export naar de Euro-zone goedkoper, dus een dure Euro bevordert het toerisme uit de Eurozone: voor 1 Euro krijgt de toerist meer Antilliaanse guldens c.q. US dollars.

De eurodollarkoers in 2013 is vergelijkbaar met het niveau van 2010, lager dan in de jaren 2007 t/m 2011 en hoger dan in 2012. Zie tabel 8 en grafieken 7 en 8.

TABEL 8	
Wisselkoers Euro-US\$	
1999	1,0658
2000	0,9236
2001	0,8956
2002	0,9456
2003	1,1312
2004	1,2439
2005	1,2441
2006	1,2556
2007	1,3705
2008	1,4708
2009	1,3948
2010	1,3257
2011	1,3920
2012	1,2848
2013	1,3281
Bron:	
De Nederlandsche Bank	
http://www.statistics.dnb.nl	

De hogere eurodollarkoers van 1,33 in 2013 vergeleken met die van 2012 (1,28) betekent dat import voor Curaçao uit de eurozone, vooral Nederland, in 2013 duurder was dan in 2012. Tegelijkertijd betekent het dat export, voornamelijk van diensten in de toerismesector, naar de eurozone goedkoper was. Voor de Nederlandse (en overige Eurozone-) toerist was Curaçao in 2013 dus wat wisselkoers betreft aantrekkelijker dan het jaar daarvóór.

De drie internationale factoren samen bezien

In 2013 zijn de internationale voedselprijzen en internationale olieprijsen gedaald, terwijl import uit de Eurozone duurder is geworden. Dit laatste effect zou mogelijkterwijs opgevangen kunnen worden door import uit landen in de regio, o.a. de Verenigde Staten.

Er kan worden beredeneerd dat voornoemde internationale ontwikkelingen in samenspel met lokale factoren – o.a. een negatieve economische groei van $-0,8\%^{13}$, het marktspeel van vraag en aanbod, overheidsbeleid ten aanzien van benzine- en nutstarieven - in belangrijke mate hebben bijgedragen aan een gematigde inflatie op Curaçao over het jaar 2013.

In een recessie –geen economische groei of zelfs negatieve economische groei- zijn er minder banen en meer werkloosheid en is er sprake van verminderde koopkracht en weinig consumentenvertrouwen. Hierdoor dalen de bestedingen, met als gevolg dat het aanbod van goederen en diensten groter is dan de vraag. Dit drukt de consumentenprijzen en leidt vervolgens tot stabilisatie of verlaging van de consumentenprijzen, met als eindresultaat een lage inflatie of zelfs deflatie. Deze redenering kan een verklaring zijn voor de combinatie van een negatieve economische groei en een lage inflatie op Curaçao gedurende het jaar 2013.

Samenvatting, aanbeveling en vooruitblik

¹³ Bron: CBS, Centraal Bureau voor de Statistiek Curaçao, www.cbs.cw: persbericht "Eerste resultaten van het BBP Curaçao 2013 - Economie Curaçao krimpt in 2013 met $0,8\%$ ", 3 juli 2014.

In dit artikel is getracht om inzicht te verschaffen in de prijsontwikkeling van Curaçao in 2013, door het vanuit drie invalshoeken nader te belichten: de prijsontwikkeling door de tijd heen, de prijsontwikkeling per bestedingscategorie en de prijsontwikkeling vanuit internationaal perspectief.

De prijsontwikkeling van Curaçao over 2013 heeft geresulteerd in een inflatieniveau (1,3 procent) dat als het laagste van de afgelopen 10 jaar kan worden beschouwd. In 2013 heeft de bestedingscategorie “Wonen” het meest bijgedragen aan de inflatie in ons land. “Wonen”, in het bijzonder elektriciteitsverbruik, was namelijk verantwoordelijk voor bijna 60 procent van de inflatie in 2013.

Het niveau van de inflatie van Curaçao is niet uitzonderlijk vergeleken met andere landen. De prijsontwikkeling en de inflatie op Curaçao worden door zowel lokale als internationale factoren beïnvloed.

Het inflatieniveau van een land is zowel een indicator hoe het gaat met de economische ontwikkeling van een land als een instrument om de (sociaal-)economische ontwikkeling van een land te sturen. Over het algemeen wordt door economen aangenomen dat een inflatiepercentage van maximaal 2 à 3 procent een weergave is van een gezonde economie.

Het inflatiecijfer wordt o.a. door bedrijven, de (semi-)overheid, non-profit organisaties, studenten en onderzoekers gebruikt. Gebruiksdoelen zijn o.a. het indexeren van lonen, salarissen, pensioenen, uitkeringen etc., sociaal-economisch beleid, onderzoek en het berekenen van de reële economische groei van het land.

Aanbeveling

Gelet op het sociaal-economisch belang behoeft de prijsontwikkeling van Curaçao continu de nodige aandacht van onderzoekers, beleidsmakers en de sociaal-economische partners (bedrijven, vakbonden, overheid, consumenten) in de gemeenschap. Het is aanbevelenswaardig om hierbij steeds de door economen voor een gezonde economie aangehouden richtlijn van maximaal 2 à 3 procent inflatie in het vizier te blijven houden.

Vooruitblik

Mede gelet op de ontwikkeling van de inflatie op Curaçao over de afgelopen 20 jaar en voornamelijk over de periode 2003 tot en met 2013, kan onder voorbehoud een voorzichtige inschatting worden gemaakt dat de inflatie op Curaçao zich dit en volgend jaar (2014 en 2015) tussen de bandbreedte van 0 en 3 procent zal bewegen.

Bijlage 1: Geraadpleegde bronnen bij Tabel 5 “Inflatie 2013 van 65 landen, inclusief Curaçao”

1. Central Bureau of Statistics Aruba, www.cbs.aw;

2. www.rateinflation.com;
3. www.tradingeconomics.com;
4. Barbados Statistical Service, www.barstats.gov.bb;
5. Be.STAT, Statistics Belgium, <http://economie.fgov.be>;
6. CBS, Centraal Bureau voor de Statistiek Nederland, <http://statline.cbs.nl>;
7. <http://www.beurs.nl/nieuws/cbs/3344155/inflatie-op-bonaire-en-saba-gedaald-op-sint-eustatius-gestegen>
8. Statistics Canada, www.statcan.gc.ca;
9. Inflation.EU- Worldwide Inflation Data, <http://www.inflation.eu>;
10. Centraal Bureau voor de Statistiek Curaçao, www.cbs.cw;
11. Statistics Denmark, <http://www.statbank.dk>
12. <http://knoema.com/atlas/Dominica/CPI-inflation>, gebaseerd op [IMF World Economic Outlook, April 2014](#);
13. Statistical Institute of Jamaica, <http://statinja.gov.jm>;
14. www.gdpinflation.com;
15. Department of Statistics Singapore, Press Release “Singapore CPI for households in different income groups, [2013]”, http://www.singstat.gov.sg/news/press_releases/cpi-jul-dec2013.pdf
16. www.economywatch.com;
17. The Central Statistics Office of St. Lucia, stats.gov.lc;
18. Department of Statistics Sint Maarten, <http://stat.gov.sx>;
Algemeen Bureau voor de Statistiek in Suriname, <http://www.statistics-suriname.org>

Air transportation in numbers

Introduction

Air transportation is the fastest means of connecting people and businesses; it is an important instrument that advances economic development. The benefits from air transport can only be noticed if there is enough investment in infrastructure capacity (like airports, roads, etc.). These Investments will facilitate the airline industry to provide the necessary connections to worldwide markets that businesses on the island need and can prosper from. In 2013 the air traffic control of Curaçao has handled a total movement of 45,481 flights, which is a drop of about 3 percent in comparison to 2012 (47,096 flights).

Besides economic benefits, air transport also provides significant social benefits by facilitating communication between different parts of the world and by providing greater access to remote areas. Various studies¹⁴ have concluded that air transport contributes significantly to a country's economic development and it will continue to do so for the foreseeable future. The Central Bureau of Statistics also collects data regarding air transportation, of which in this article a general view will be given in numbers on the industry in Curaçao for the years 2012- 2013.

Indicators in air transportation

To measure these activities some general indicators are used worldwide and also in Curaçao.

Air Transport Activities indicators that are available in most countries are

Passengers

- Domestic air passengers
- International air passengers

Cargo

- Domestic (inbound) air cargo (tons)
- International (outbound) air cargo (tons)
- Domestic (inbound) mail (tons)
- International (outbound) mail (tons)

Movements (flights)

- Number of international flights
- Number of domestic flights
- Number of other flights
- Total number of flights

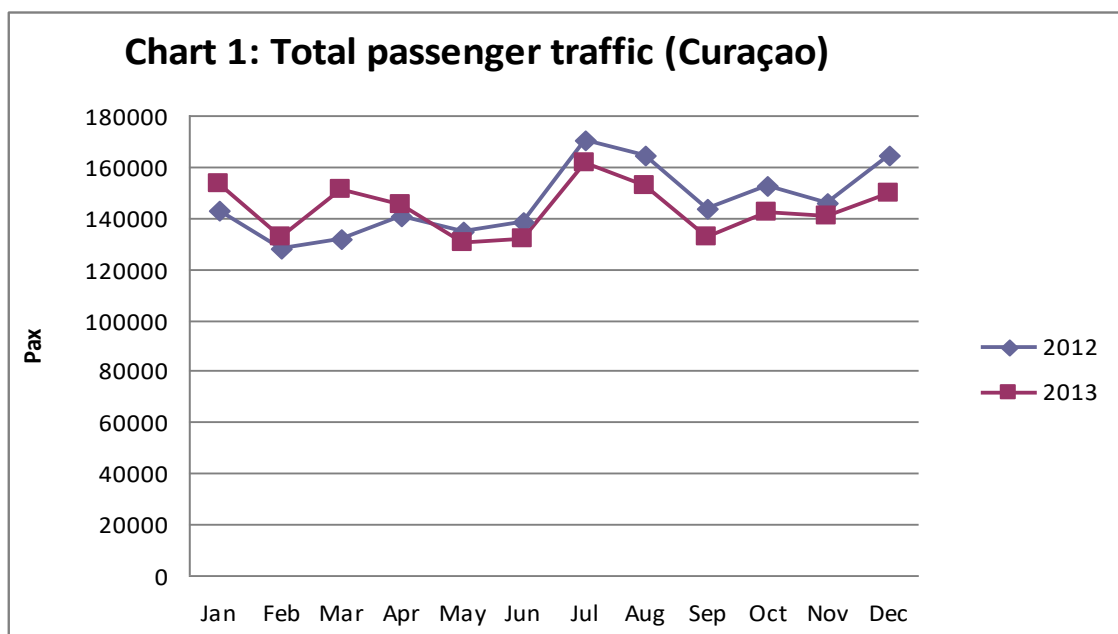
This data is reported by international airports regarding arrivals and departures. For this short analysis the indicators that will be taken into consideration are not detailed but aggregated for passenger, cargo and movements.

¹⁴ IATA Economics Briefing No.3: Airline Network Benefits, Mark Smyth and Brian Pearce; IATA Economics, January 2006

Air passenger transport

The total passenger traffic includes domestic, international, transfers and direct transit passengers. Over 3 billion passengers have been transported globally in 2013 according to IATA (International Air Transport Association). Locally the total passenger traffic for 2013 is 1,721,501, which is 2 percent lower than in 2012. A reason for the reduced demand for air travel is due to the economic stagnation around the world.

The tourism sector contributes about US\$2 trillion to global GDP¹⁵. It centers on air transportation of which 51% of international tourists travel by air. The stay over tourist for Curaçao is generally dependent on air transportation for their stay. In 2013 there have been a total of 440,063 international visitors.

Aircraft Movements:

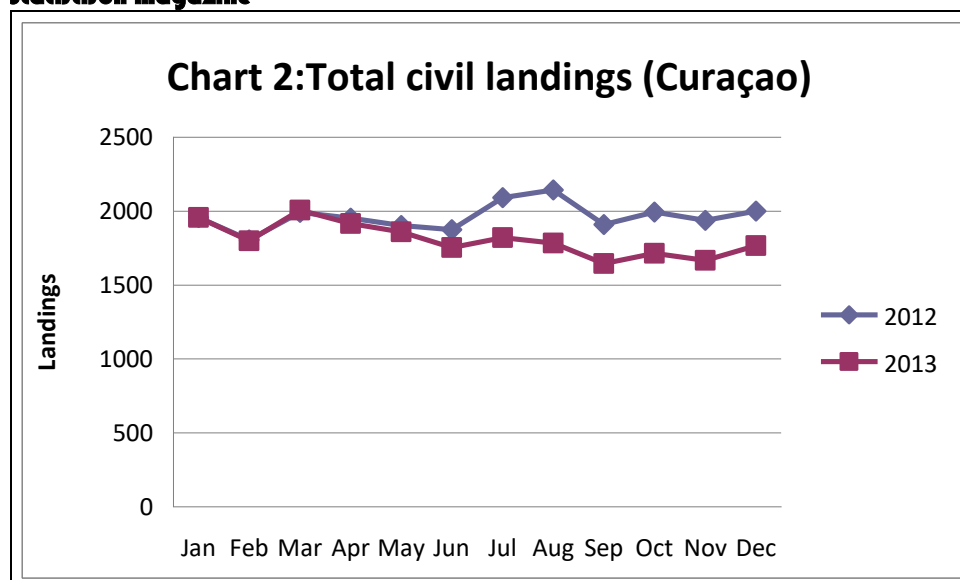
Civil landings

Aircraft movements indicate the takeoffs and the landings of an aircraft. A non-military or civil landing refers to all aircrafts that are not military associated such as scheduled passenger flights, non-scheduled passenger flights/seasonal passenger flights, cargo, general aviation, ambulance and other (ferries, divers, test/ training, returned, local). Landing in airport jargon is actually the last part of a flight, where an aircraft returns to the ground.

To measure economic impact, the landing is used as an indicator. The aircraft landing dataset contains data about aircraft landings with monthly landing counts. For 2013 there has been a drop of about 8% compared

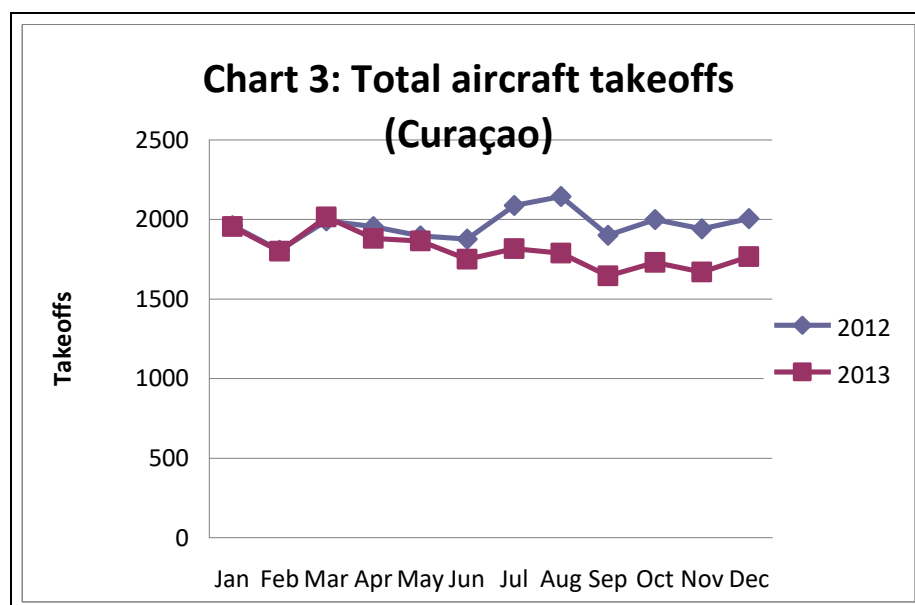
to 2012. In the first 5 months a correlation is seen between the two years, but after that the landings have declined over the rest of the year 2013 (Chart 2).

¹⁵ *Economic Impact 2012, World*, Olivia Ruggles-Brise and Eva Amiable; World Tourism & Travel council, 2012, page 7

Takeoffs

A takeoff is the phase of flight in which an aircraft goes from the ground to flying in the air. This usually involves starting with a transition from moving along the ground (taxiing) on a runway. In 2013 there have been a total of 21,674 takeoff flights, which is about 8 percent less than 2012. In comparing chart 3 for 2012 and 2013 it shows that aircraft takeoffs have decreased in the last 7 months of the latter year.

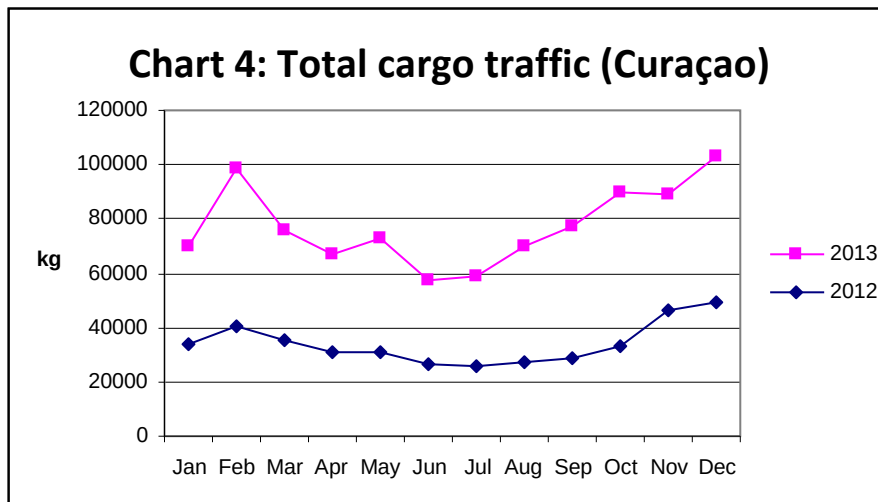

Cargo transportation

The cargo transportation refers to the inbound and outbound cargo, cargo that is in transit and mail cargo. The cargo demand has remained stagnant around the world, with airlines having transported 51.6 million

tons in 2013. The industry sees the reasons in “on-shoring” of production, which is decreasing cargo business. This seems to be driven by the rise in protectionist measures by governments aiming to stimulate domestic economies, and the rise of labor costs in previously low labor-cost locations¹⁶.

The cargo movements for Curaçao in contrast to world developments have shown an increase of about 27 percent compared to 2012. Curaçao is greatly dependent on imports; this may be the reason for the high cargo movement.

Global air transport

The global air transport industry has recuperated from the losses in previous years and had an estimated US\$12.9 billion profit for 2013. The key drivers, according to IATA, were improvements to the industry’s structure and lower jet-fuel prices. However, the industry’s 1.8 percent net profit margin in 2013, and 2.6 percent expected for 2014, remains below the weighted cost of capital (WCC). (WCC is the rate of return a company expects to compensate all its different investors. The weights are the fraction of each financing source in the company's target capital structure.) As such, investments in airlines still remain risky for investors. Furthermore, profits depend to a large extent on the cost of jet fuel, a factor which cannot be controlled by airline management.

The Latin American and Caribbean Air Transport Association (ALTA) have announced that its member airlines carried 132.4 million passengers in 2013, up 6.4 percent versus the same period of the previous year (table 1).

A revenue passenger kilometer (RPK) is a measure of the volume of passengers carried by an airline. Traffic (RPK) has increased in 2013 with 7.3 percent; capacity (ASK) improved with 5.8 percent. Available Seat Kilometers (ASK) is a measure of an airline flight's passenger carrying capacity. It is equal to the number of

seats available multiplied by the number of kilometers flown. An available seat kilometer is the fundamental unit of production for a passenger-carrying airline.

Regarding the cargo, the freight ton kilometers (FTK) has increased in 2013 with 4.1 percent.

Table 1. Latin America & Caribbean Airport data*

¹⁶ Airline Financial Outlook Strengthens, \$12.9B Global Net Profit Expected in 2013, Press Release IATA No.: 69, 12 December 2013

	2012	2013	Change (%)
Passengers	124,437,052	132,412,121	6.40%
RPK (millions)	188,167	201,897	7.30%
ASK (millions)	246,462.30	260,820.30	5.80%
FTK (thousands)	3,975,286	4,138,210	4.10%

**Note: Reporting airlines are Aerolíneas Argentinas (includes Austral), Aeromar, Aeromexico, Avianca, Copa Airlines, GOL, Insel Air, LAN Group, TACA Group, TAM, TAM Mercosur, and Volaris.*

Emerging and developing countries have experienced strong growth in 2013. While air traffic in terms of available seat kilometers (ASK) grew modestly in the US and Europe, growth of over 12 percent was maintained in the Middle East and China, as well as 7.4 percent in Latin America, while traffic in Africa and the Asia-Pacific Region grew at 5.2 percent.

Closing remarks

Continued growth is forecasted in emerging countries, which requires investments in airport and air traffic control infrastructure. However, the industry remains vulnerable, especially to rising fuel cost and sudden economic downturns. Airline fleet renewal, international alliances, and effective yield management are necessary to weather future recessions. Airport transportation numbers are important for these decision makings.

Airport transportation numbers have been lagging in 2013 compared to 2012. The total passenger traffic and aircraft movements have experienced minor setbacks. Only in the cargo transportation Curaçao have experienced an increase. Regarding Curaçao's general airport transport, it is not falling behind it has the same focus these coming years to improve the quality of the air transport experience. 2013 has not been the best year compared to 2012, but by attracting more and other airlines it certainly can raise the volume of transport on all levels.

Eerste resultaten Slachtofferonderzoek en Opiniepeiling Restorative Justice (Herstelrecht) 2014

Inleiding

Begin april tot en met medio mei 2014 is op Curaçao een Slachtofferenquête gehouden. In 1981 en 1992 werd de enquête in het kader van technische bijstand door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum in Nederland uitgevoerd op Bonaire, Curaçao en Sint Maarten (in 1981 ook op Aruba), met gebruikmaking van de veldwerkinfrastructuur van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

In 1995 werd het onderzoek door het CBS herhaald op Bonaire en Curaçao. Voor Sint Maarten moest de enquête worden afgelast vanwege de toentertijd ondergane effecten van orkaan Louis. In 2008 is op Bonaire, Curaçao en Sint Maarten wederom een Slachtofferenquête verricht. Wegens wijzigingen in de staatkundige structuur van de Nederlandse Antillen na 10 oktober 2010 waarbij Curaçao en Sint Maarten als autonoom land en de BES-eilanden als openbare lichamen ressorterende onder het Koninkrijk werden opgesplitst, is de verantwoordelijkheid voor onderzoek bij de autonome landen komen te liggen. In 2014 is voor het eerst door Land Curaçao een slachtofferenquête uitgevoerd.

Onderdeel van de Slachtofferenquête was een zogeheten "Opiniepeiling Restorative Justice". Herstelrecht is een alternatieve benadering van de criminaliteitsproblematiek. In het kader van Herstelrecht, worden slachtoffer en dader (met instemming van beiden) via een bemiddelaar bij elkaar gebracht en zorgt de bemiddelaar voor de begeleiding van het bijeenkomstproces van de deelnemers. De bemiddelaar geeft van te voren uitleg wat men kan verwachten van de bijeenkomst. Ook familieleden en buurtbewoners kunnen deelnemen aan de bijeenkomstgesprekken, indien dat gewenst is. Zo'n samenkomst biedt de mogelijkheid voor slachtoffer en dader om met elkaar in gesprek te gaan. De deelnemers krijgen de gelegenheid om hun gevoelens te uiten met betrekking tot het conflict of het delict dat heeft plaatsgevonden en met voorstellen te komen om de zaak op te lossen. Eén voorwaarde voor een herstelbijeenkomst is wel dat de dader berouw toont en het goed wilt maken. Een andere voorwaarde is dat het gesprek zonder fysiek of verbaal geweld verloopt. In verschillende landen is Herstelrecht een alternatief om conflicten, overtredingen en rechtszaken waar een dader en slachtoffer bij betrokken zijn, op te lossen.

Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is tweeledig: (1) het meten van de "veel voorkomende criminaliteit" op Curaçao en (2) het peilen van de mening van respondenten over Herstelrecht.

Wat betreft de veel voorkomende criminaliteit, gaat het om misdrijven (delicten) die vaker voorkomen en waar individuele personen en huishoudens mee geconfronteerd kunnen worden. De omvang van de criminaliteit wordt gemeten aan de hand van het slachtofferschap van personen en huishoudens.

De slachtofferenquête was geen exacte herhaling van de laatst gehouden enquête. Sociale fenomenen in een samenleving zijn onderhevig aan veranderingen, zo ook de criminaliteit. Bepaalde misdrijven geschieden met

meer regelmaat, zoals huiselijk geweld, seksueel geweld en consumentenfraude en ook heeft de samenleving te maken met misdrijven als fenomeen van de modernisering die zich overal ter wereld voordoet, zoals identiteitsfraude (skimming, fishing, pharming). Het meetinstrument is uiteindelijk een combinatie geworden van de laatst gebruikte vragenlijst en een zestal nieuw opgenomen misdrijven.

Even als bij de voorgaande enquêtes is bij de afbakening van de criminaliteit (poging tot) doodslag en moord weggelaten, vanwege de emoties die hiermee opgewekt kunnen worden tijdens een interview. Bovendien komen dit soort zaken altijd ter kennis van de officiële instanties.

Vraagstelling

De vraagstelling is als volgt:

1. Wat is de omvang van de "veel voorkomende criminaliteit" op Curaçao?
2. In hoeveel gevallen melden slachtoffers een misdrijf bij de politie, welke motieven worden aangedragen om geen aangifte te doen en hoe tevreden tonen de slachtoffers die wel aangifte doen, zich met de inspanningen van de politie?
3. In welke mate bestaan er bij de bevolking angst- en onrustgevoelens met betrekking tot de criminaliteit?
4. Wat is de mening van de respondent over Herstelrecht?

Ad 1. De veel voorkomende criminaliteit (of veel voorkomende misdaad) omvatte in 2008 de volgende misdrijven: autodiefstal, diefstal uit en vanaf de auto, auto vandalisme, inbraak, poging tot inbraak, diefstal uit tuin, porch en van het erf, beroving (met geweld), diefstal van persoonlijke eigendommen, vandalisme, aanval/bedreiging, doorrijden na ongeval en ander misdrijf. De volgende misdrijven zijn in de Slachtofferenquête 2014 toegevoegd: consumentenfraude, oplichting en fraude, identiteitsfraude, huiselijk geweld, seksueel geweld, corruptie.

Ad 2. Het aangiftgedrag van de respondenten wordt hier gemeten. Dit is de mate waarin respondenten een delict bij de politie melden. Er wordt gekeken naar de motieven om geen aangifte te doen, evenals de mate van tevredenheid met de afhandeling van de zaak door de politie.

Ad 3. Een ander aspect dat in de enquête wordt gemeten zijn de angst- en onrustgevoelens van de respondenten ten aanzien van criminaliteit in de gemeenschap.

Ad 4. Bij de opiniepeiling over Herstelrecht gaat het om de mening van de respondent over zijn/haar bereidheid om in voorkomend geval de dader te ontmoeten en over de situatie die zich voor heeft gedaan te praten, de omstandigheden waaronder men wel of niet bereid is en de mate waarin de respondent de herstelbenadering een waardevolle aanpak vindt of niet.

Definitie van de nieuw toegevoegde misdrijven

Consumentenfraude: de situatie waarin iemand een ander misleid, bedriegt, oplicht bij het verkopen van een product of bij het leveren van een dienst, voor wat betreft de kwaliteit, kwantiteit of prijs van het product of de dienst. Hierbij wordt gebruik gemaakt van misleidende reclame, agressieve verkoop/klantenwerving, extreem hoge rente op een kleine lening, het verzwijgen van bijkomende kosten, aanbieden van producten die niet beschikbaar zijn.

Oplichting en fraude: de situatie waarin iemand met slimme trucs of via leugens of door zich voor te doen als iemand anders, probeert geld of producten van een ander af te troggelen /te verdienen.

Identiteitsfraude: wanneer iemand zonder toestemming gebruik gemaakt van de persoonlijke gegevens van een ander om bijvoorbeeld geld op te nemen of over te maken, een lening af te sluiten of officiële documenten op te vragen. (Daders kunnen op verschillende manieren aan de persoonlijke gegevens zijn gekomen, bijvoorbeeld door het onderscheppen van de post, het kopiëren van bankpasgegevens bij een pinautomaat of via het internet).

Huiselijk geweld: als in huiselijke kring een huishoudlid bijvoorbeeld letsel wordt toegebracht, geïntimideerd, bedreigd, streng wordt beperkt in de bewegingsvrijheid

Seksueel geweld: als iemand een andere persoon vastgrijpt, aanraakt of aanvalt, met seksuele bedoelingen. In het ergste geval kan die persoon de andere ertoe brengen tegen zijn of haar wil in seksuele handelingen met de persoon te verrichten. Dit kan of thuis gebeuren of elders, bijvoorbeeld in een café, een dancing, op straat, op school, publiek transport, in een theater, aan het strand, op het werk.

Corruptie: een medewerker bij de overheid, private sector of non profit organisaties vraagt of verwacht een som geld van een persoon, als steekpenning voor de door deze medewerker verleende dienst.

Opzet

Uit het adressenbestand van het bevolkingsregister van Curaçao, is een steekproef getrokken met een aselekt begin. Van elk huishouden dat op een adres werd aangetroffen is de persoon geselecteerd van 16 jaar en ouder die gerekend vanaf de start van het onderzoek het eerste jarig was. Hiermee voorkomt men bovendien een oververtegenwoordiging van mensen waarvan de kans groter is dat ze vaak thuis zijn, zoals huisvrouwen, gepensioneerden, werkzoekenden en scholieren.

In totaal zijn 854 personen geïnterviewd.

Om de vertekening die door de geslachts- en leeftijdsverhouding in de steekproef wordt veroorzaakt te corrigeren is uitgaande van de bevolking per 1 januari 2014 een wegingsfactor berekend en toegepast. Voor deze gecorrigeerde cijfers zijn tabellen uitgedraaid.

Belangrijkste resultaten

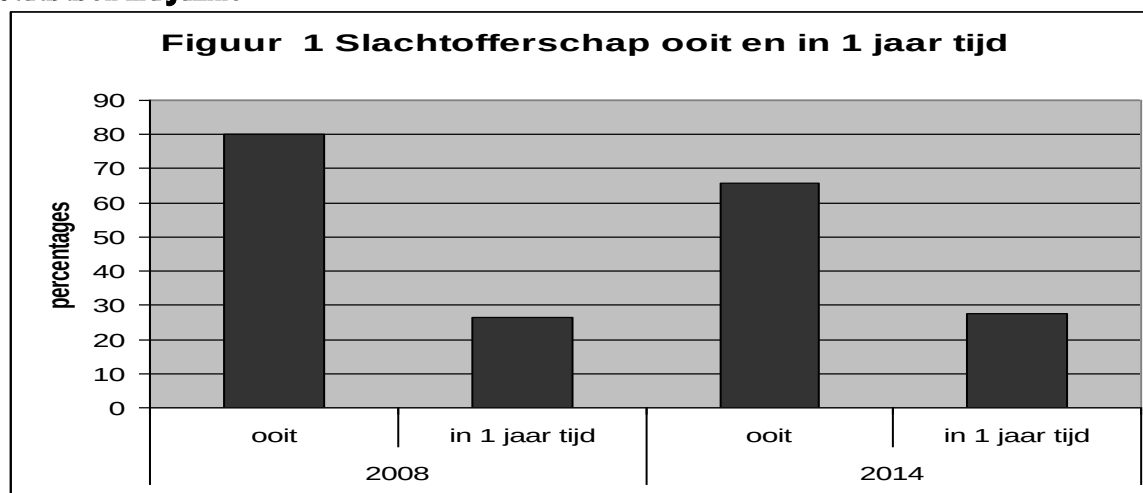
Slachtofferschap

Criminaliteit in 1 jaar tijd en criminaliteit ooit; algemeen

De slachtofferenquête meet de omvang van de criminaliteit op basis van het slachtofferschap die de respondent ooit heeft ervaren (het kan dus 50 jaar terug zijn geweest) en de meest recente ervaring van de respondent als slachtoffer (12 maanden voorafgaand aan de enquête). Dit laatste geeft dus betere informatie van wat zich momenteel in de samenleving afspeelt.

In het jaar voorafgaand aan het onderzoek is meer dan een kwart (27,5%) van de respondenten het slachtoffer geworden van een misdrijf. Vergeleken met 2008 (26%) is sprake van een iets hoger percentage van het slachtofferschap in 1 jaar tijd (zie Figuur 1).

In 2014 is 65,8 procent van de respondenten ooit het slachtoffer geworden van een delict. In 2008 was dat 80 procent. Dit betekent dat een lager percentage personen en huishoudens aangeeft slachtoffer te zijn geweest.

Indien de uitkomsten bekeken worden voor de oude definitie van criminaliteit zoals in 2008 gehanteerd, dan komt men op de volgende resultaten in 2014: 21,7 procent heeft in de 12 maanden voorafgaand aan het onderzoek slachtofferschap ervaren en 63,1 procent van de respondenten zegt ooit het slachtoffer te zijn geworden. Op basis van de oude definitie valt de criminaliteit van recente aard in 2014 lager uit dan in 2008.

Criminaliteit in 1 jaar tijd en criminaliteit ooit per delict

In tabel 1 zijn de percentages weergegeven van slachtofferschap in het jaar voorafgaand aan het onderzoek. In 2014 komen de percentages voor de misdrijven waar over in 2008 geënquêteerd is over het algemeen lager uit, met uitzondering van diefstal uit en aan de auto en doorrijden na een ongeval.

De hoogste percentages van slachtofferschap in één jaar tijd gelden voor de volgende misdrijven: diefstal uit/aan auto (7,9%), consumentenfraude (7,3%), diefstal uit tuin/erf/porch/ (5,5%) en inbraak (5,2%).

Tabel 1. Slachtoffers van een delict in 1 jaar tijd, Curaçao (in %)					
	80/81	91/92	1995	07/08	13/14
autodiefstal	1,2	1,4	1,2	1,5	0,9
diefstal uit/aan auto	9,1	8,0	9,0	7,1	7,9
autovandalisme			3,9	3,7	3,8
inbraak	7,3	9,0	8,9	5,7	5,2
poging tot inbraak			5,4	4,0	2,8
diefstal vanaf tuin, erf, porch		8,8	10,0	6,7	5,5
beroving/diefstal van persoonlijke eigendommen	4,4	2,6	4,4	3,4	2,1
vandalisme	3,1	3,4	2,6	2,4	1,8
aanval/bedreiging			3,3	1,9	1,8
doorrijden na ongeval	0,8	1,0	1,9	1,6	1,9
consumentenfraude					7,3
oplichting en fraude					2,2
identiteitsfraude					1,5
huiselijk geweld					0,6
seksueel geweld					0,1
corruptie					0,2
ander misdrijf	2,1	0,6	0,4	0,9	0,6

Wat het slachtofferschap ooit per delict betreft, is in 2014 ten opzichte van 2008 een toename van het percentage te zien voor inbraak en doorrijden na een ongeval. Met betrekking tot de overige misdrijven liggen de percentages lager, waarbij diefstal uit/aan auto 5 procentpunten lager uitkomt (zie tabel 2).

Tabel 2. Slachtoffers van een delict ooit 1981-2014 (in%)					
	1981	1992	1995	2008	2014
autodiefstal	3,6	3,4	7,9	11,8	11,2
diefstal uit/aan auto	18,4	19,5	27,2	30,5	25,5
autovandalisme			11,3	14,1	13,0
inbraak	18,3	29,0	33,5	27,3	28,2
poging tot inbraak			14,7	13,5	12,1
diefstal vanaf tuin, erf, porch		20,8	26,2	21,6	21,1
beroving/diefstal van persoonlijke eigendommen	10,2	8,7	15,5	13,5	13,7
vandalisme	8,4	7,5	7,8	8,8	7,9
aanval/bedreiging			7,1	6,5	6,0
doorrijden na ongeval	3,4	4,6	5,8	5,3	6,3
consumentenfraude					11,6
oplichting en fraude					5,6
identiteitsfraude					3,0
huiselijk geweld					3,4
seksueel geweld					1,7
corruptie					1,0
ander misdrijf	2,1	-	1,5	2,5	1,3

Het feit dat de percentages lager liggen betekent niet per definitie dat sprake is van een afname in de betreffende soorten criminaliteit. In 6 jaar tijd is de bevolking gegroeid en zijn er meer huishoudens, auto's, tuinen, erven, garages, porches, etc. bijgekomen. Absoluut kunnen het aantal zaken zijn toegenomen.

Wat de nieuw toegevoegde misdrijven betreft, moet rekening worden gehouden met onderrapportage. Met name huiselijk geweld en seksueel geweld zijn doorgaans misdrijven waarover een taboe bestaat en waar het slachtoffer niet vaak melding van doet. Het zijn gevoelige onderwerpen, waar men niet graag over praat. In de literatuur komen dit soort misdrijven voor als ondergerapporteerde zaken.

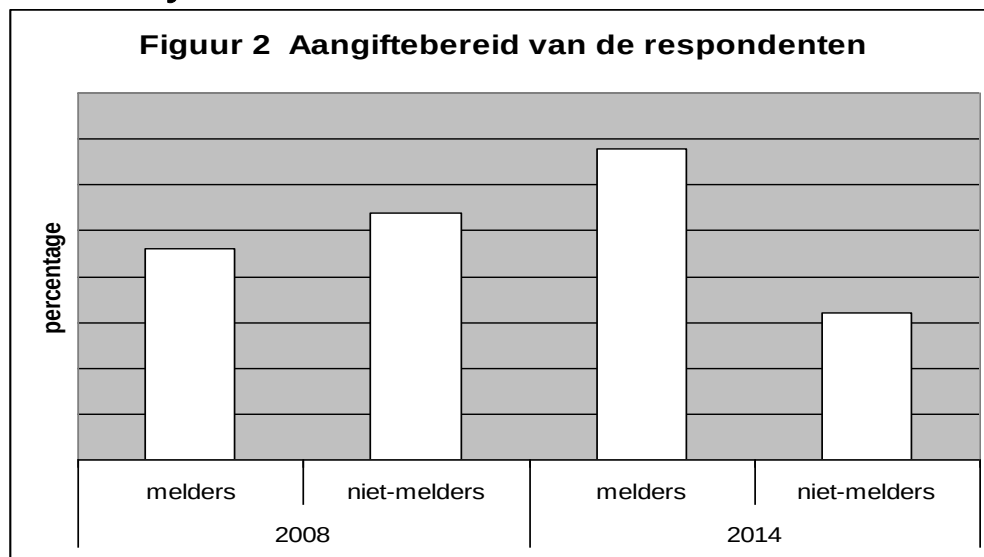
Opvallend is het percentage respondenten dat ooit het slachtoffer is geworden van consumentenfraude en fraude /oplichting, respectievelijk 11,6 en 5,6

3,4 Procent van de respondenten geeft aan ooit huiselijk geweld te hebben ervaren en 1, 7 procent zegt ooit het slachtoffer te zijn geworden van seksueel geweld. Slachtofferschap met betrekking tot identiteitsfraude wordt gemeld door 3 procent van de respondenten en corruptie door 1 procent.

Het aangiftegedrag

Aangiftebereidheid algemeen

Wat het aangiftegedrag betreft blijkt dat in 2014 68,3 procent van de slachtoffers zich bij de politie aanmeldt om een misdrijf te rapporteren. In 2008 was dat 46 procent. Hiermee is het meldingspercentage hoger komen te liggen dan 6 jaar terug (Figuur 2).

Aangiftebereidheid per delict

De incidenten die het meest worden gemeld bij de politie zijn; autodiefstal (90,0%), inbraak (77,5%), huiselijk geweld (63,3%), doorrijden na een ongeval (60,4%), diefstal uit/aan auto (58,0%) en beroving/diefstal van persoonlijke eigendommen (57,3%). Zie tabel 3.

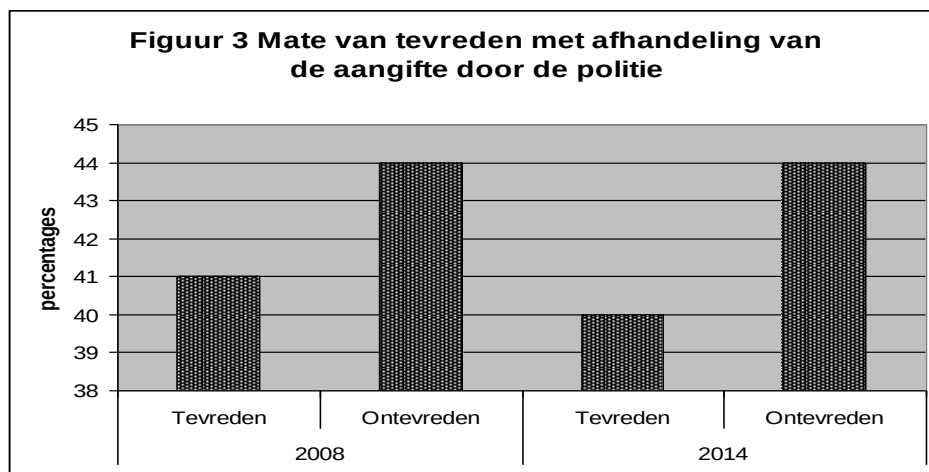
Van consumentenfraude (5,9%) en corruptie (8,3%) wordt het minst aangifte gedaan.

Tabel 3. Aangiftebereidheid van slachtoffers per delict Curaçao (in%)			
	1995	2008	2014
autodiefstal	94,9	94,8	90,0
diefstal uit/aan auto	38,8	49,0	58,0
autovandalisme	29,9	47,3	50,0
inbraak	72,1	79,0	77,5
poging tot inbraak	31,1	34,5	37,6
diefstal vanaf tuin, erf, porch	13,6	18,8	28,8
beroving/diefstal van persoonlijke eigendommen	29,1	65,0	57,3
vandalisme	38,1	37,2	40,9
aanval/bedreiging	48,8	63,8	26,7
doorrijden na ongeval	64,0	63,8	60,4
consumentenfraude			5,9
oplichting en fraude			19,1
identiteitsfraude			22,2
huiselijk geweld			63,3
seksueel geweld			42,9
corruptie			8,3
ander misdrijf	52,0	71,4	45,5

Het belangrijkste motief om een misdrijf niet bij de politie te melden is dat de respondent het voorval niet ernstig vindt (27,1%). Daarnaast worden ook de volgende motieven vaak genoemd: de politie zal niets doen (17,6%), zaak zelf opgelost/kent de dader (14,3%), niet geschikt voor de politie/politie niet nodig (13,3%).

Tevredenheid met de afhandeling van de aangifte door de politie

Van het aantal aangiften die gedaan zijn waren de respondenten in 40 procent van de gevallen tevredenheid met de inspanning van de politie, een vrijwel gelijke percentage als in 2008 (41%).

Angst- en onrustgevoelens

Gesproken over criminaliteit

Aan de respondent is gevraagd of hij/zij gedurende de dagen voorafgaande aan de enquête over misdaad heeft gesproken. In 2014 heeft 68,2 procent van de respondenten over misdaad gesproken (Tabel 4). In 2008 was het percentage veel lager, 39 procent. De gesprekken gingen voornamelijk over beroving met geweld/gewapende roofoverval (65%) en doodslag/moord (17,2%).

Op de vraag wat de eerste aanleiding was om over misdaad te praten, antwoordt 21 procent van de respondenten “kranten/tijdschriften/moderne sociale media” en een even groot percentage (21%), “radio uitzendingen”.

Kans op en mogelijkheid van slachtofferschap

De vraag, hoe groot de respondent de kans schat dat hij/zij het slachtoffer wordt van een misdrijf is in 2014 als volgt beantwoord: 42,5 procent van het totale aantal respondenten schat de kans groot tot zeer groot dat hij/zij het slachtoffer wordt van een misdrijf. In 2008 was dat 29 procent (Tabel 4).

Ten opzichte van 2008 denken respondenten in 2014 in meerdere mate dat de kans om slachtoffer te worden van een misdrijf is gestegen. Op de vraag of de kans om slachtoffer te worden van een misdrijf groter of kleiner is geworden, antwoordt circa 87 procent van de respondenten dat de kans groter is geworden. In 2008 was dat 65 procent.

Ook is de vraag gesteld hoe vaak de respondent aan de mogelijkheid dat hij/zij het slachtoffer zou kunnen worden van een misdrijf. Vergeleken met de resultaten van 2008 denkt men in 2014 in iets mindere mate regelmatig tot vaak over de mogelijkheid om slachtoffer te worden van een misdrijf; 28 procent denkt regelmatig tot vaak aan de mogelijkheid van slachtofferschap (in vergelijking met 30 procent in 2008).

Men denkt dan met name aan beroving/gewapende overval (71%), inbraak (12,4%) en diefstal van persoonlijke eigendommen (inclusief zakkenrollerij) (8,6%).

Tabel 4. Angst- en onrustgevoelens (1995-2014), (in %)

	1995	2008	2014
Gesproken over misdaad	72	39	68
Kans op slachtofferschap groot tot zeer groot	51	29	43
Kans op slachtofferschap groter geworden	89	65	87
Regelmatig tot vaak denken aan de mogelijkheid	49	30	28
Weleens bang om alleen thuis te zijn	25	17	17
Vooraf s'avonds bang	69	76	65
Altijd bang	25	13	28
Buurt een beetje onveilig tot zeer onveilig	45	50	38
Bepaalde plekjes gemeden	23	23	26
Uit veiligheidsoverweging iemand meegenomen	28	17	14
Kans op inbraak groot tot zeer groot	61	29	31
Algemene angst- en onrustgevoelens	78	47	53

Veiligheid in de buurt

Een deel van de vragen ging over het beeld dat de respondenten hebben over de mate van veiligheid in hun buurt. Van het totale aantal respondenten geeft 17 procent aan weleens bang te zijn om alleen thuis te zijn. Hiervan is 65 procent vooral 's avonds bang en 28 procent altijd bang. In 2008 was een gelijk percentage, 17 procent weleens bang om alleen thuis te zijn, een hoger percentage (76%) vooral 's avonds bang en een lager percentage (13%) altijd bang (Tabel 4).

Van de ondervraagden vindt 38 procent de buurt 's avonds een beetje onveilig tot zeer onveilig, heeft 26 procent van de respondenten de laatste keer dat ze 's avonds in de buurt uitging bepaalde straten of plekjes gemeden en 14 procent de laatste keer dat ze 's avonds in de buurt uitging uit veiligheidsoverweging iemand meegenomen. In 2008 waren de percentages respectievelijk 50 procent, 23 en 17 procent.

Op de vraag hoe groot men de kans inschat dat men over de twaalf komende maanden het slachtoffer wordt van inbraak, antwoordt 31 procent dat de kans groot tot zeer groot is. In 2008 was dat 29 procent.

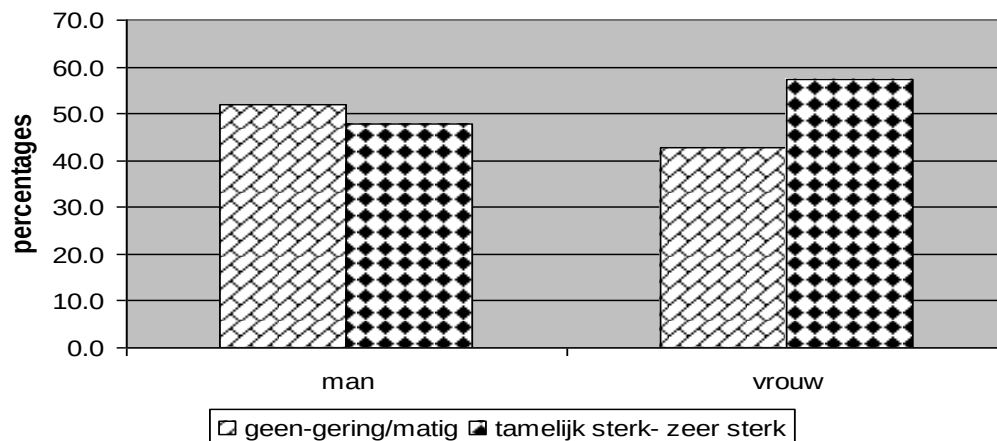
Angst- en onrustgevoel algemeen

Van de antwoorden op een negental vragen waarvan elk als indicator kan worden beschouwd voor de mate van angst en onrust is per respondent een totaal score gemaakt. Tevens is een schaal geconstrueerd waarop deze scores zijn afgezet. Op basis hiervan is het mogelijk tot een algemene uitspraak te komen over de gevoelens van de bevolking.

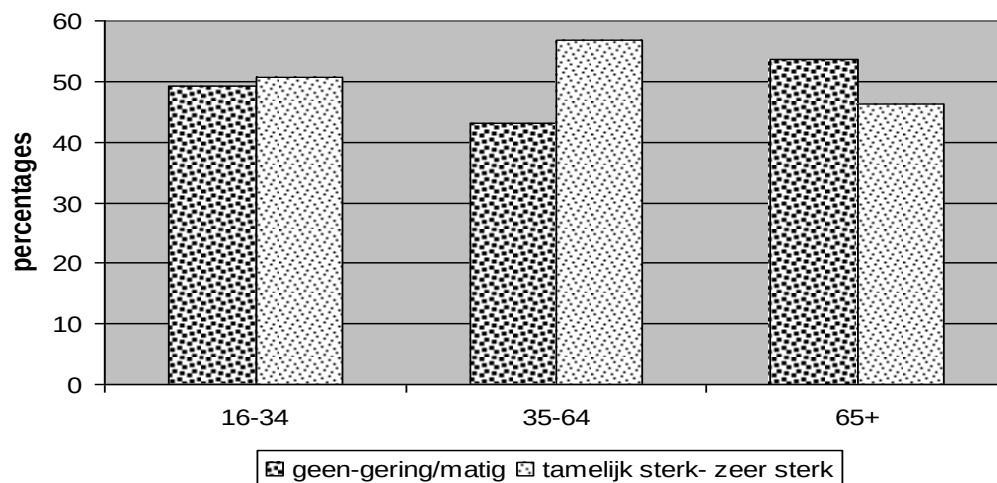
Ruim de helft van de onderzochte bevolking (53,2%) geeft blijk van sterke tot zeer sterke angst- en onrustgevoelens, hetgeen een toename betekent ten opzichte van 2008. Toen was het aandeel respondenten met sterke angst- en onrustgevoelens 47 procent.

Er is in meerdere mate sprake van tamelijk tot zeer sterke angst en onrustgevoelens bij de vrouwelijke dan bij de mannelijke respondenten (Figuur 4) en bij respondenten in de leeftijdscategorie 35-64 jaar. Respondenten van 65 jaar en ouder vertonen in mindere mate sterke angst- en onrustgevoelens (Figuur 5).

Figuur 4 Angst- en onrustgevoelens naar geslacht

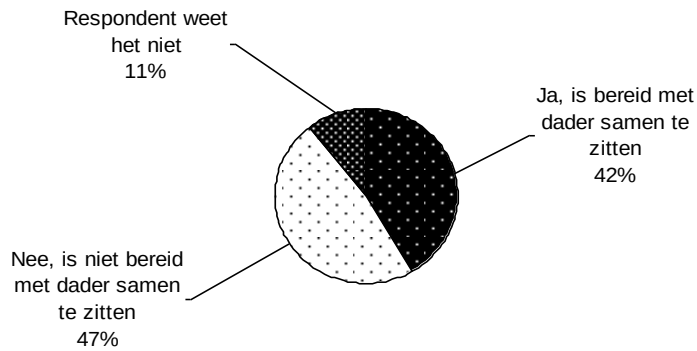
Figuur 5 Angst- en onrustgevoelens naar leeftijd

Restorative Justice (Herstelrecht)

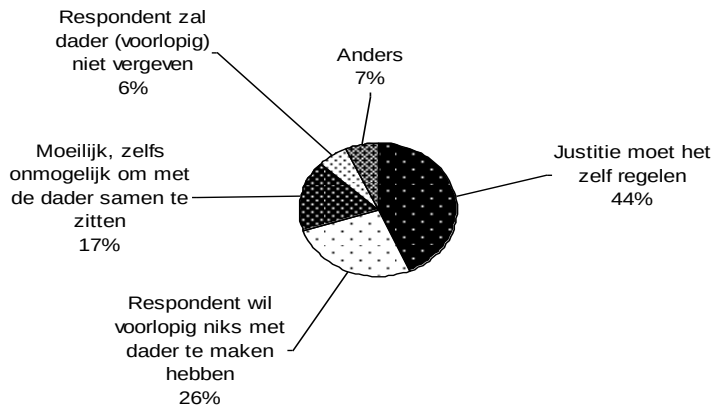
Aan de respondenten is de vraag gesteld of indien hij/zij het slachtoffer wordt van een misdrijf, hij/zij met de dader samen zou willen zitten om over de zaak te praten. Van de ondervraagde respondenten heeft 42 procent te kennen gegeven in voorkomend geval van slachtofferschap met de dader(s) te willen praten. Circa de helft (47%) heeft ontkennend gereageerd en 11 procent heeft twijfels over het samenzitten met de dader(s). Zie Figuur 6.

Figuur 6 Bereidheid om met de dader samen te zitten

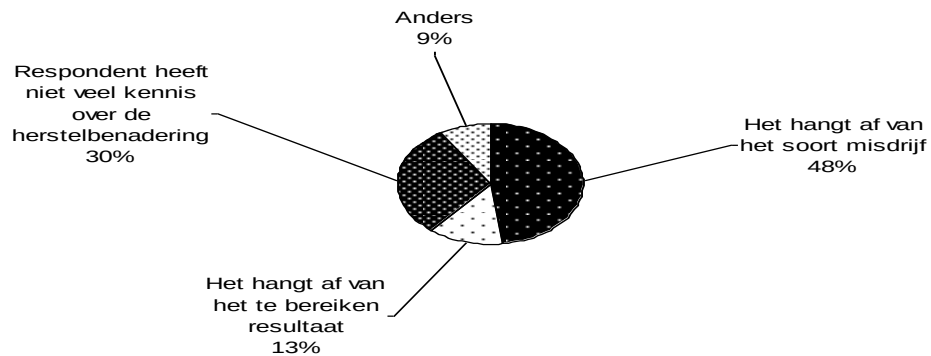
Van de respondenten die gezegd hebben geen ontmoeting te willen hebben met de dader geeft 44 procent als reden aan dat justitie zelf de zaak moet regelen, wil 26 procent voorlopig niks met de dader(s) te maken hebben, vindt 17 procent het moeilijk of zelfs onmogelijk om met de betreffende persoon samen te zitten en zegt 6 procent de persoon niet te zullen vergeven. De overige 7 procent heeft andere argumenten (Figuur 7).

Figuur 7 Motieven waarom respondent niet met de dader zou willen samenzitten

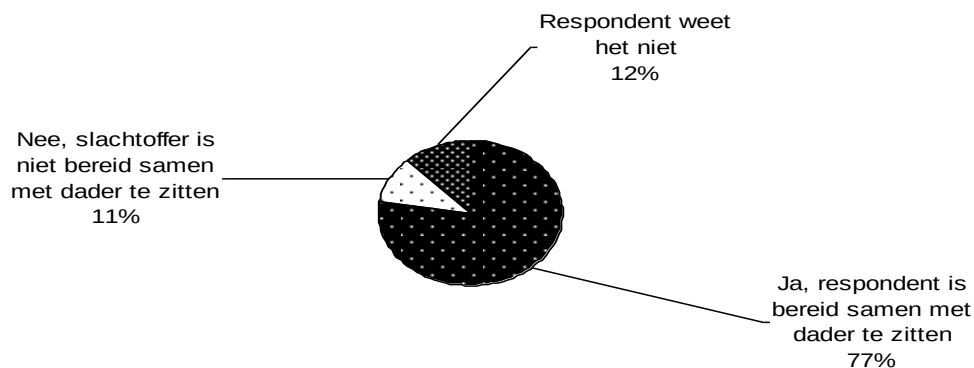
Van de respondenten die twijfelen (categorie weet niet; 10,5%), zegt bijna de helft (48%) dat een bijeenkomst met de dader afhankelijk is van het soort misdrijf, meent 30 procent niet veel kennis te hebben van de herstelbenadering, heeft 13 procent twijfels over het eventuele resultaat van het in gesprek gaan met de dader. De overige 9 procent heeft uiteenlopende motieven om te twijfelen (Figuur 8).

Figuur 8 Reden waarom respondent twijfels heeft over het samenzitten met de dader

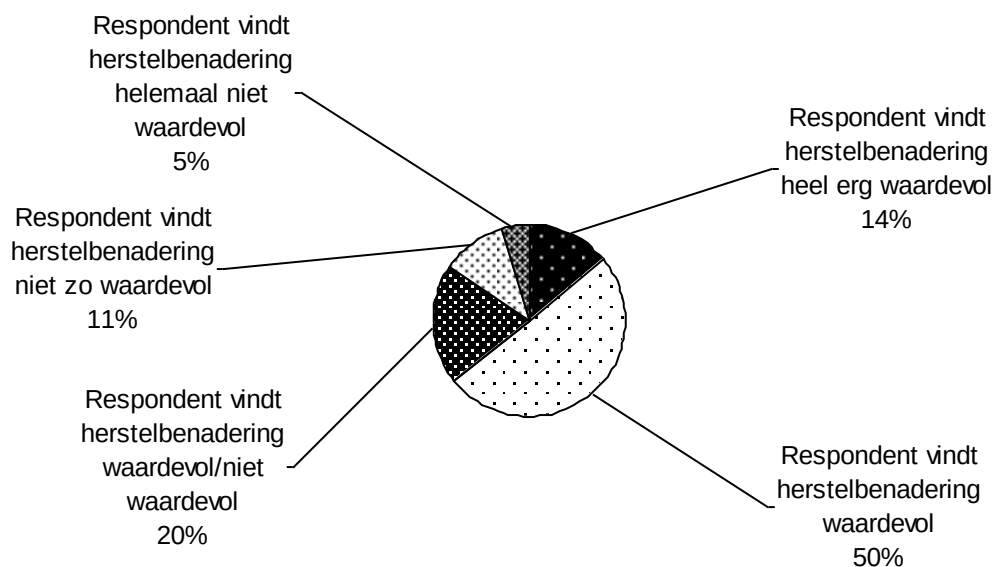
Aan de respondenten die in voorkomend geval bereid zijn met de dader in gesprek te treden, en ook aan de twijfelaars, is de vraag gesteld of zij openstaan voor de herstelbenadering indien ook andere personen zoals familieleden, of een maatschappelijk werker/ster aanwezig zijn. 77 procent geeft als antwoord ja, 11 procent nee en 12 procent weet het niet (Figuur 9).

Figuur 9 Bereidheid om met de dader samen te zitten indien er ook anderen (familie, maatschappelijk werkster, etc.) bij zijn

Op de vraag wat de respondenten van de herstelbenadering vinden blijkt 64 (50+14) procent de herstelbenadering als waardevol tot heel erg waardevol te beschouwen, terwijl 16 (11+5) procent de aanpak niet zo waardevol of helemaal niet waardevol vindt. 20 Procent staat er neutraal tegenover (Figuur 10).

Figuur 10 Opinie van de respondent over Restorative Justice

Concluderend

In 2014, zes jaar na de laatst gehouden slachtoffersenquête in 2008, is het percentage van het slachtofferschap in de 12 maanden voorafgaande aan de enquête meer dan een kwart van de respondenten. Uitgaande van de vorige definitie van de criminaliteit zoals in 2008 gehanteerd, is het percentage van het recente slachtofferschap in 2014 lager dan in 2008. Een lager percentage respondenten geeft aan ooit het slachtoffer te zijn geworden van de criminaliteit.

De aangiftebereidheid is in 2014 aanzienlijk gestegen. De mate van tevredenheid is vrijwel gelijk gebleven als in 2008.

De vier motieven die in het algemeen het vaakst genoemd worden om een misdrijf niet te melden zijn: de respondent vindt het voorval niet ernstig, politie zal er toch niks aan, de zaak zelf opgelost/kent de dader, niet geschikt voor de politie/politie niet nodig.

In 2014 is de algemene angst en onrust ten aanzien van criminaliteit duidelijk toegenomen vergeleken met 2008. Vrouwelijke respondenten en respondenten in de leeftijdsgroep 35-64 geven meer blijf van tamelijk tot zeer sterke angst- en onrustgevoelens.

Minder dan de helft van de respondenten is in voorkomend geval niet bereid een gesprek aan te gaan met de dader. De rest is wel bereid en een kleine categorie twijfelt aan het idee. Van deze groep (ja-zeggers en twijfelaars) vindt 64 procent de herstelbenadering waardevol tot heel erg waardevol.

De sociaal-economische situatie in Curaçaose wijken anno 2011

Sean de Boer

Inleiding

In 2003 verscheen een artikel in MODUS¹⁷ dat inging op de sociaal-economische situatie in de Curaçaose buurten anno 2001, waarbij vooral de situatie van achterstandsbuurtten werd beschreven.

Het huidige artikel tracht op basis van meer recente gegevens uit de Census 2011 wijken te identificeren die achtergesteld zijn in hun sociaal-economische ontwikkeling en derhalve bijzondere beleidsaandacht behoeven.

Het onderscheid achterstandswijken enerzijds en welzijnswijken anderzijds komt tot stand op basis van een zestal indicatoren. Het proces hoe dit onderscheid tot stand komt valt buiten de reikwijdte van dit artikel. Tevens valt de beschrijving van de situatie in specifieke wijken, gebaseerd op deze zes indicatoren, buiten de reikwijdte van dit artikel. De voornoemde zes indicatoren, die onder de paragraaf “Definities” nader worden omschreven, worden dus in dit artikel impliciet gehanteerd.

Wel zal een algemeen vergelijkend beeld worden geschetst tussen de cijfers van 2001 en 2011 voor wat betreft een drietal van deze indicatoren samen met een aantal demografische indicatoren, zodat enigszins een cijfermatig beeld in tijdsperspectief ontstaat van het verschil tussen achterstandswijken en welzijnswijken.

Dit artikel is ingedeeld in de volgende paragrafen:

- ❖ Inleiding;
- ❖ Definitie van een buurt of wijk;
- ❖ Methodologie;
- ❖ Definities van de impliciet gehanteerde indicatoren;
- ❖ Achterstandswijken en welstandswijken;
- ❖ Achterstandswijken en geografische spreiding van armoede;
- ❖ Specifieke achterstandswijken die met voorrang beleidsaandacht behoeven;
- ❖ Conclusie.

Het betoog in dit artikel wordt, waar nodig en mogelijk, op cartografische wijze gevisualiseerd.

Definitie van een buurt of wijk

¹⁷ Bron: Modus jrg 5, nr.2; p. 39-44.....

Het CBS hanteert tegenwoordig de benaming wijk omdat de Dienst Ruimtelijke Ontwikkeling en Planning (ROP) deze benaming hanteert.

Een eenduidige definiëring van buurten of wijken bestaat niet. Wereldwijd bestaat er hierin een hoge mate van subjectiviteit (WRR 2005, p. 20)¹⁸. De ene keer gaat het om een bestuurlijke en/of administratieve eenheid en de andere keer om de sociale cohesie die parten speelt.

De ROP in Curaçao hanteerde vóór 1997 verschillende uitgangspunten om een wijk te bepalen; de ene keer konden plantagegrenzen worden toegepast en de andere keer rooilijnen of simpelweg de subjectieve beleving van wijkbewoners. In 1997 is de ROP gestart met het identificeren van wijken in de verschillende zones door deze te begrenzen. Dit is gedaan met het oog op de census van 2001 waarin men de informatie op wijkniveau wilde aanleveren. Uitgangspunt hierbij was dat de wijzigingen ten opzichte van de census van 1992 niet zodanig groot mochten zijn dat een groot aantal huizen van de ene zone naar de andere zouden verhuizen, aangezien dit vergelijking van data over een langere periode zou bemoeilijken. Andere uitgangspunten bij deze uitwerking waren:

- Er wordt uitgegaan van bekende wijkgrenzen.
- Om als wijk te worden erkend, moet het gebied een aanéengesloten geheel vormen, dat ruimtelijk gezien duidelijk te onderscheiden is.
- Het gebied dat als wijk wordt onderkend, moet een minimale hoeveelheid huizen bevatten; het uitgangspunt was dat in een straal van 500 meter er minimaal 25 huizen aanwezig moeten zijn.
- Om als wijk te worden aangemerkt, moet het gebied, naast een minimaal aantal huizen, beschikken over gemeenschapsvoorzieningen zoals een kerk, een school, een wijkcentrum, een commercieel gebied en/of een recreatiegebied.

Methodologie

Voor deze analyse wordt uitgegaan van wijken die uit 350 of meer inwoners bestaan. Rekeninghoudend met dit criterium worden 123 wijken en 3 grote gebieden met verspreide bebouwing geselecteerd uit de circa 270 wijken die de Dienst Ruimtelijke Ontwikkeling en Planning (ROP) heeft geïdentificeerd.

In dit artikel gaat het CBS uit van een aantal indicatoren om de sociaal-economische achtergesteldheid van wijken te bepalen: het werkloosheidspercentage, het aantal alleenstaanden dat onder de armoedegrens voor alleenstaanden leeft, de economische afhankelijkheid van niet-werkenden en niet-actieven, het aantal losse jobbers in de wijk, het opleidingsniveau, en het mediaan huishoudinkomen. De keuze van deze indicatoren is gebaseerd op wat er beschikbaar en mogelijk was ten tijde van het schrijven van dit artikel.

De per wijk gemeten waarden van voornoemde indicatoren worden per wijk per indicator afgezet tegen het gemiddelde voor Curaçao. Afhankelijk van het type indicator wordt er dan bepaald of dit een positief dan

wel een negatief gestelde indicator is, en dus gekeken dient te worden naar een waarde hoger dan het gemiddelde of juist lager dan het gemiddelde.

¹⁸ Bron; Vertrouwen in de buurt / Wetenschappelijk raad voor het regeringsbeleid, 2005

Verondersteld wordt dat wijken waar de percentages voor deze indicatoren hoger of lager uitkomen dan het gemiddelde van Curaçao, dit een indicatie kan zijn dat bijvoorbeeld ook andere aspecten zoals de jeugdwerkloosheid, het percentage drop-outs op een niet acceptabel niveau uit zullen komen. Bij het schrijven van dit artikel waren onder anderen de cijfers over de jeugdwerkloosheid en het aantal school drop-outs per wijk niet beschikbaar.

Definities van de impliciet gehanteerde indicatoren

Werkloosheidspercentage

Het aandeel werkzoekenden in de beroepsbevolking van 15 jaar en ouder. De term “werkzoekenden” wordt in dit verband gedefinieerd als “alle personen van 15 jaar en ouder die tijdens het onderzoek zonder werk zijn en op zoek zijn naar werk of een eigen bedrijf willen beginnen, de maand voorafgaand aan het onderzoek actief naar werk hebben gezocht en binnen 2 weken kunnen beginnen te werken of een eigen bedrijf willen starten”.

Het aandeel alleenstaanden onder de armoedegrens

Het CBS gaat uit van een(monetaire) armoedegrens, gedefinieerd als het inkomensniveau waarbij een huishouden nog net voldoende middelen kan aanschaffen om een gezond leven te kunnen leiden. Deze absolute grens ligt lager dan een sociale armoedegrens, waar naast de fysieke levensbehoeften ook rekening gehouden wordt met de noodzaak om een sociaal leven te leiden, aansluitend aan het begrip “sociale insluiting”.

Er wordt uitgegaan van een normatieve vaststelling van de primaire levensbehoeften, waarna door middel van een ophoging voor noodzakelijke overige uitgaven een totaalbedrag wordt bepaald. Gebruikelijk is om alleen de zogenaamde voedingscomponent te normeren en vervolgens met behulp van een zogenaamde “Engel coëfficiënt” methode de overige uitgaven bij te schatten. Gezien de bijzondere omstandigheden die Curaçao ondervindt op het gebied van kosten van huisvesting en energiekosten is besloten om niet alleen de voeding maar ook de uitgaven aan huisvesting (huur) en water en elektriciteit te normeren. Tevens is besloten om de berekening van de armoedegrens uit te voeren voor een standaard huishouden, in plaats van een variëteit aan armoedegrenzen voor bepaalde typen van huishoudens. Dit heeft vooral praktische redenen: immers niet voor alle huishoudtypen kunnen grenzen berekend worden en het hanteren van meerdere grenzen zou tot verwarring aanleiding kunnen geven.

Om rekening te houden met verschillen in huishoudens wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde OECD equivalentiemethode, waarbij door middel van schaalfactoren de algemene armoedegrens kan worden herleid. Uitgaande van de armoedegrens voor alleenstaanden is er in dit artikel gekeken naar het aandeel huishoudens onder deze grens.

De economische afhankelijkheid

Het betreft hier de verhouding tussen het aantal niet werkenden (werkzoekenden en niet actieven) en het aantal werkenden.

Het aandeel losse jobbers

Het aandeel van personen die op onregelmatige basis betaalde werkzaamheden verrichten voor anderen.

Het opleidingsniveau

Het betreft hier de verhouding tussen het aantal personen met een hogere opleiding en het aantal personen met een lagere opleiding, vermenigvuldigd met 100. Als hoge opleiding geldt. HAVO, VWO, MBO, HBO en Universiteit (Voltooid of niet voltooid).

Het mediaan huishoudinkomen

Het gaat hier om de 50% waarnemingen met een bepaald huishoudinkomen. Deze waarde is een betere maat voor de centrale tendentie dan het gemiddelde huishouden omdat het gevrijwaard wordt van mogelijke uitschieters onder de waarnemingen.

Achterstandswijken en Welstandswijken

Voor de vergelijking tussen achterstandswijken en welstandswijken zijn op basis van de eerder omschreven zes criteria c.q. indicatoren 55 achterstandswijken en 34 welstandswijken uit de 123 voorgeselecteerde wijken geïdentificeerd. Uitgangspunt is steeds het gemiddelde voor Curaçao geweest om te bepalen of de situatie erger of beter is dan het gemiddelde. De overige 34 wijken uit de oorspronkelijk geselecteerde 123 wijken laten vooral een minimale tot geen variatie ten opzichte van het gemiddelde zien. Tabel 1 gaat vervolgens uit van een aantal sociaal demografische kenmerken en drie van voornoemde indicatoren om een vergelijking tussen achterstandswijken en welstandswijken te schetsen over de censusjaren 2001 en 2011. De cijfers in tabel 1 zijn gemiddelden voor respectievelijk de achterstandswijken en de welstandswijken.

Tabel 1. Vergelijking enkele kenmerken van wijken 2001 – 2011									
	Achterstandswijken			Welstandswijken			Curaçao		
	2001	2011	verschil	2001	2011	verschil	2001	2011	verschil
% vrouw hoofd van huishoudens	46	48.9	+2.9	30.3	34.3	+4	39.6	43.8	+4.2
Huishoudgrootte	3.1	2.7	-0.4	2.9	2.6	-0.3	3	2.7	-0.3
Gem. leeftijd	34.6	37.9	+3.3	37.1	38.3	+1.2	35.2	38.5	+3.3
Hoog/100 Laag Opgeleid	21	34	+13	80	207	+127	38	57.4	+19.4
% werkloos	22.8	12.8	-10	10.5	4.8	-5.7	15.8	9.9	-5.9
% losse jobs	11	11.8	+0.8	5.6	3.6	-2	7.4	8.7	+1.3
% Schoolgaand 15 - 19 jr	74	82.3	+8.3	87	90.8	+3.8	81.5	84.7	+3.2

Uit tabel 1 blijkt dat het aantal vrouwelijke hoofden van huishoudens in welstandswijken harder is gegroeid dan in achterstandswijken (4 procentpunten in tegenstelling tot 3 procentpunten). De toename van vrouwelijke hoofden van huishoudens op Curaçao is vooral te wijten aan de toename van vrouwelijke hoofden in welstandswijken.

De gemiddelde huishoudgrootte voor beide type wijken wijkt tussen de censusjaren niet significant af van het totaal voor Curaçao; het is lichtelijk afgenomen. Daarentegen zorgt de gemiddelde leeftijd voor significant verschil. De achterstandswijken lijken harder te vergrijzen dan de welstandswijken en lijken zelfs het niveau van ouderdom in de welstandswijken te benaderen.

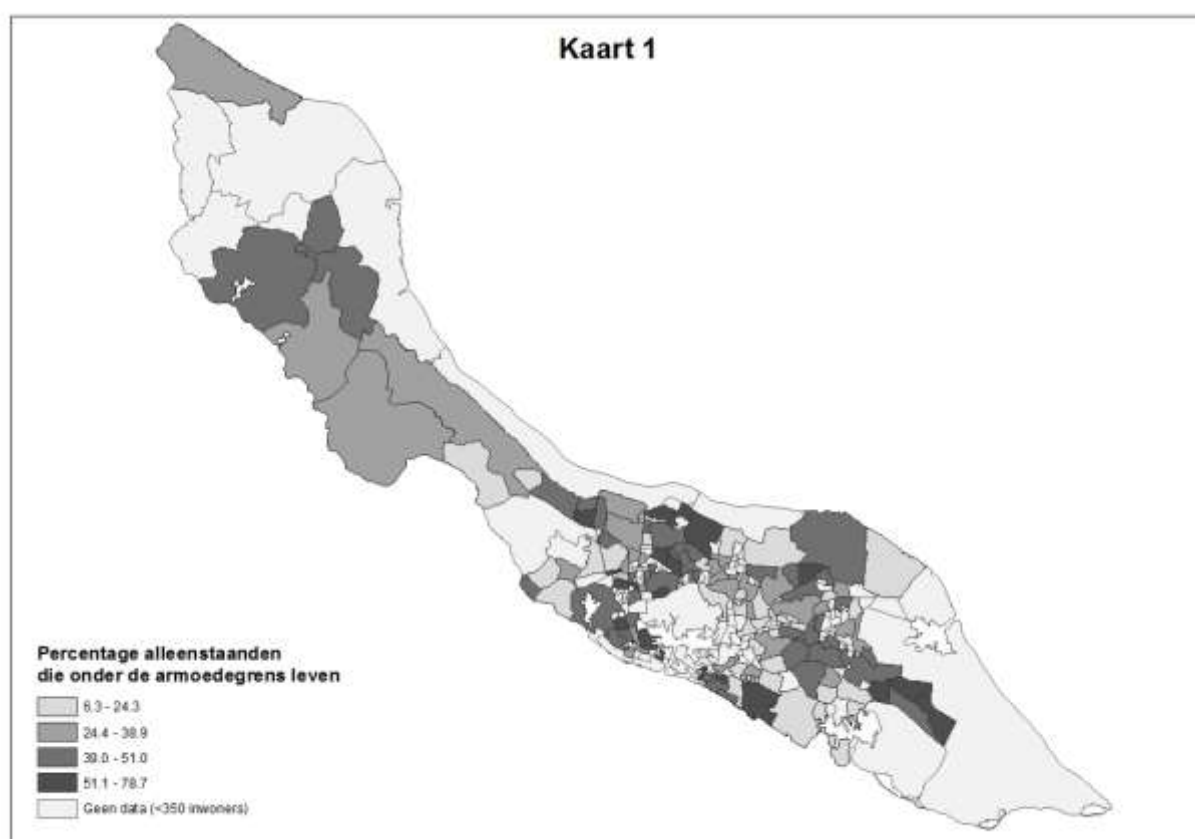
Zowel in achterstandswijken als in welstandswijken is tussen de censusjaren het opleidingsniveau gestegen, gaan er meer kinderen dan voorheen naar school en is de werkloosheid aanzienlijk afgenomen. Dat neemt echter niet weg dat het opleidingsniveau in achterstandswijken nog steeds aanzienlijk onder het landelijk niveau ligt, het aantal schoolgaande kinderen onder het landelijk gemiddelde blijft en het aantal werklozen en losse jobbers significant boven het landelijk gemiddelde ligt, dit in tegenstelling tot de welstandswijken. Vooral wanneer het opleidingsniveau in achterstandswijken wordt afgezet tegen het opleidingsniveau in welstandswijken kan

worden opgemerkt dat het niveau aanzienlijk uiteen is gelopen. Het relatieve aantal hoogopgeleide mensen in welstandswijken in vergelijking met achterstandswijken is gegroeid van vier keer meer in 2001 naar zes keer meer in 2011.

Achterstandswijken en geografische spreiding van armoede

De achtergesteldheid van wijken wordt het sterkst benadrukt met het identificeren van armoede in wijken. Om een indruk te kunnen geven van de mate van armoede op wijkniveau is in dit artikel geopteerd om het percentage alleenstaanden die onder de armoedegrens leven te berekenen en de spreiding hiervan over Curaçao te tonen.

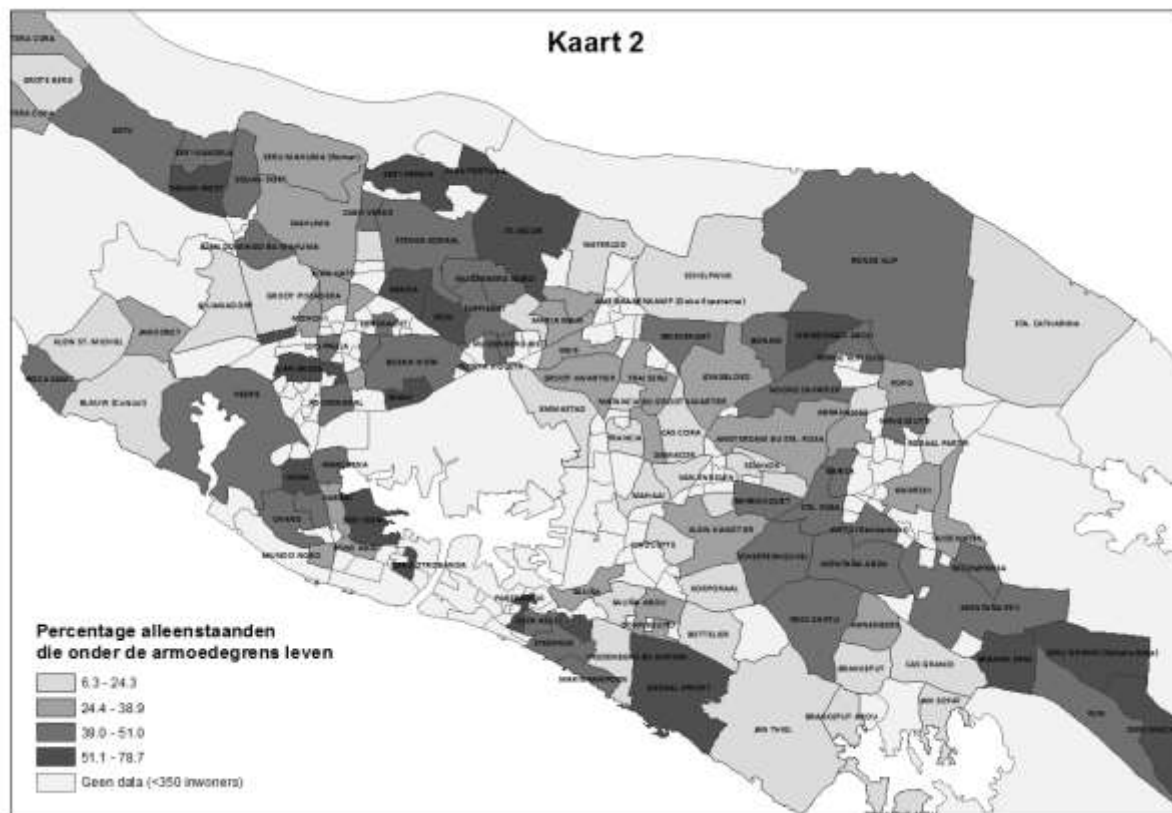
Kaart 1 geeft de totale spreiding weer, waarbij de wijken met de hoogste percentages onder de armoedegrens een donker getinte kleur hebben gekregen en daar waar de percentages het laagst zijn de kleur licht wordt getoond.

Kaart 2 zoomt nader in op de spreiding en laat vooral de grootstedelijke spreiding zien. Uit de kaart valt af te lezen dat wijken zoals Souax-West, Seru Papaya, Seru Fortuna, St. Jacob, Kanga/Dein, Juan Baeza,

Welatina, Bivak, Wishi, Ser'i Domi Seru Otrobanda, Cher asile, Koraal Specht, Kiringdongo Abou, Sabana Cras, Seru Grandi en Seru Machu een hoog percentage alleenstaanden kent dat onder de armoedegrens leeft

(51 – 79%). Kaart 1 laat echter buiten beschouwing -vanwege de concentratie van wijken- het westelijk deel van het eiland, waar vooral wijken zoals Soto, omgeving Leliënberg en Barber ook hoge percentages alleenstaanden onder de armoedegrens kennen.

Opgemerkt dient te worden dat genoemde wijken in voorgaande publicaties van het CBS voorkomen als zijnde de wijken die vaak als achterstandswijken worden aangemerkt.

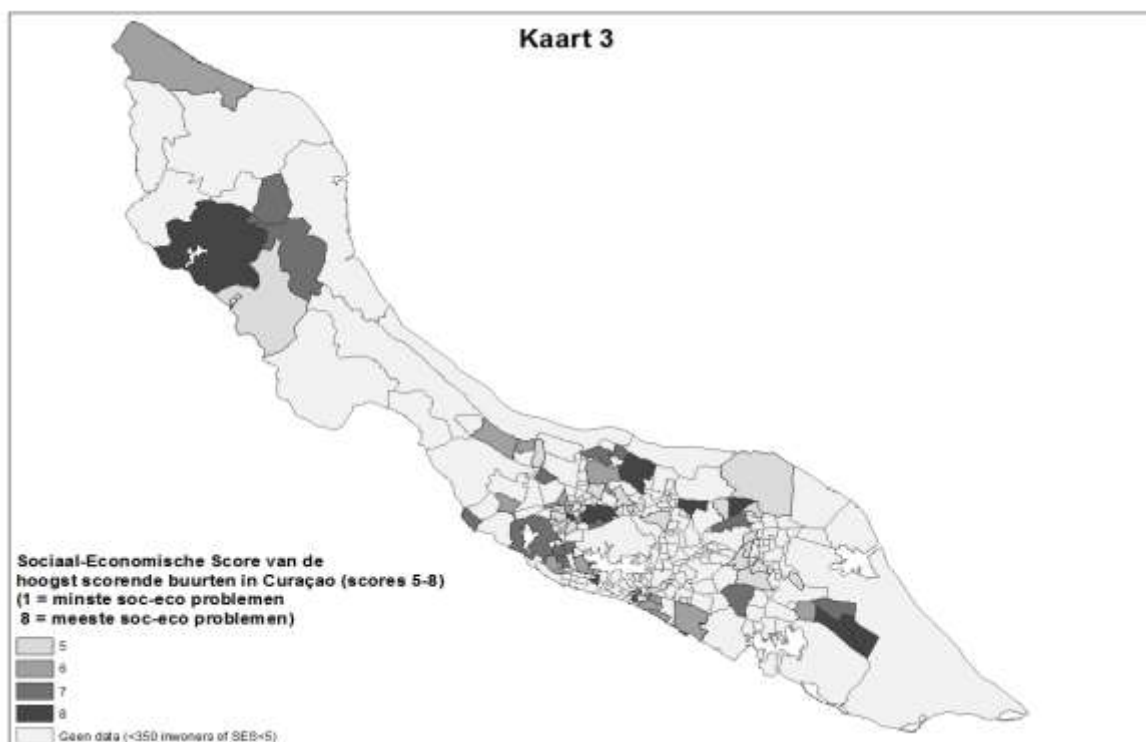
Specifieke achterstandswijken die met voorrang beleidsaandacht behoeven

De analyse die voor dit artikel is uitgevoerd, is gebaseerd op wijken die 350 inwoners of meer hebben. Daarom moet niet worden uitgesloten dat wijken met minder inwoners eveneens dezelfde achtergesteldheid in hun sociaal-economische ontwikkeling vertonen. Om een prioriteitscore voor elke onderzochte wijk samen te stellen zijn er een aantal indicatoren gebruikt; het gaat om de economische afhankelijkheid in de wijk, het percentage werklozen, het aandeel losse jobbers, het percentage alleenstaanden dat onder de armoedegrens voor alleenstaanden leeft, het aantal hoog opgeleiden per 100 laag opgeleiden, het percentage schoolgaande kinderen tussen 15 en 19 jaar, het percentage

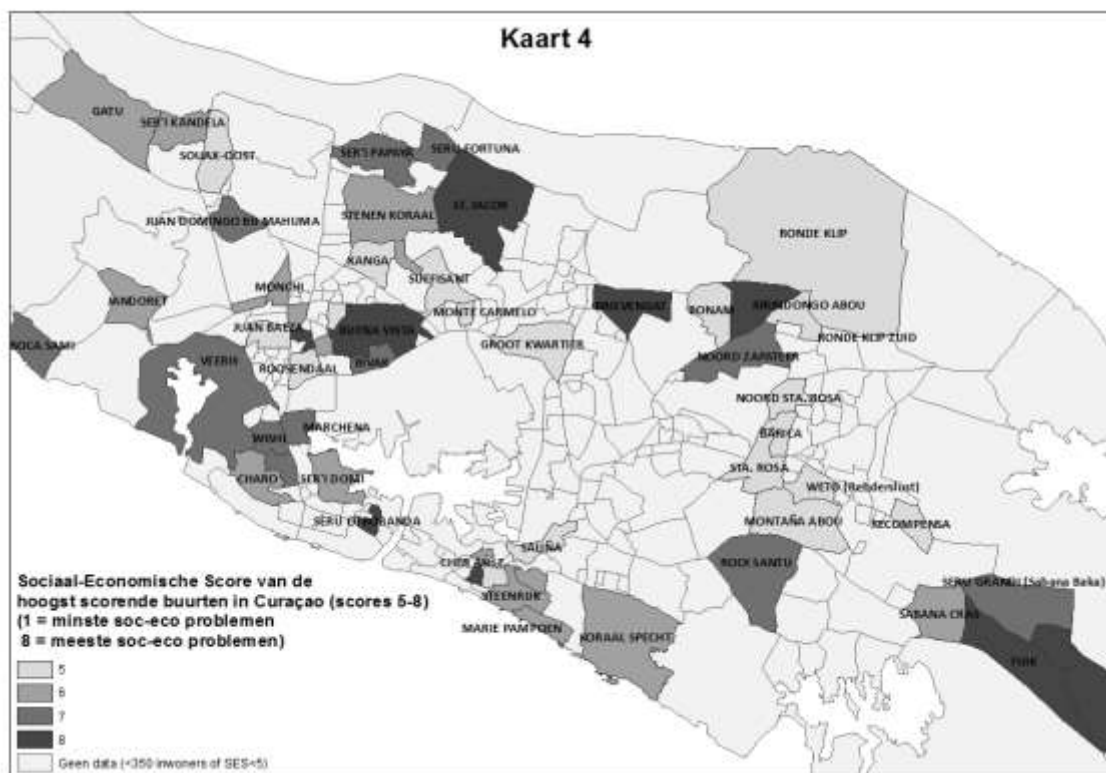
basisvoorzieningen en luxe voorzieningen ter beschikking van huishoudens. Een totale score van 8 punten betekent dat deze wijk, sociaal economisch bekeken, acuut aandacht verdient en een score van onder de 5 punten dat dergelijke wijk naar alle waarschijnlijkheid van latere zorg is.

Kaart 3 toont een algemeen beeld van de ruimtelijke spreiding, waaruit blijkt dat het vooral de gebieden ten westen en ten noorden van het Schottegat, de bekende achterstandsgebieden op Banda Riba, de stadsdeelgebieden Steenrijk en

Koraalspecht en de meest westelijke (rurale) dorpen de voorkeur verdienen voor wat betreft een beleidsmatige actieplan.

De detailkaart 4 toont beter aan om welke wijken het gaat binnen het groot stedelijk gebied; de meeste urgentie verdienen de wijken St. Jacob, Brievengat, Kiringdongo Abou, Noord Zapateer, Buena Vista, Seru Papaya, Seru Fortuna, Welatina, Juandomingo bij Mahuma, Bivak, Wishi, Marchena, Veeris, Seru Otrobanda, Cher Asile, Rooi Santu, Seru Grandi, Fuik, Seru Machu en Soto. In een tweede actieronde verdienen ook wijken zoals Sabana Cras, Koraal Specht, Mariepampoen, Steenrijk, Kustbatterij, Parerawijk, Ser 'i Domi, Charo, Luis Paula, Monchi, Jandoret, Steen Koraal, Ser 'i Kandela, Gatu Leliënberg en Barber de aandacht.

Conclusie

Uit de in dit artikel behandelde analyse is gebleken dat er een toename van huishoudens met een vrouw aan het hoofd in de welstandswijken in Curaçao plaats heeft gevonden. Daarentegen lijken de achterstandswijken het hardst te vergrijzen waardoor het niveau van de welstandswijken bijna is bereikt.

Zowel in achterstandswijken als in welstandswijken is tussen de censusjaren 2001 en 2011 het opleidingsniveau gestegen, gaan er meer kinderen dan voorheen naar school en is de werkloosheid aanzienlijk afgenomen. Dat neemt echter het feit niet weg dat het opleidingsniveau in achterstandswijken nog steeds aanzienlijk onder het landelijke niveau ligt, het aantal schoolgaande kinderen onder het landelijke gemiddelde blijft en het aantal werklozen en losse jobbers significant boven het landelijke gemiddelde ligt, dit in tegenstelling tot de welstandswijken

Uit het betoog van dit artikel blijkt dat het uit sociaal-economisch oogpunt zeer aanbevelingswaardig is om een significant aantal wijken met voorrang gerichte beleidsaandacht te geven.

Huishoudens in Curaçao

Enkele resultaten van Census 2011

Ellen Maduro

Inleiding

De Census maakt onderscheid tussen privé-huishoudens en collectieve huishoudens (instituten). Collectieve huishoudens of instituten herbergen personen die geen deel vormen van een huishouden in een woonverblijf, bijvoorbeeld personen in een gevangenis, klooster, bejaarden- en verpleegtehuizen, internaten, etc. Een privé-huishouden is een eenheid binnen een woonverblijf, bestaande uit één persoon die op zichzelf woont (een éénpersoonshuishouden) of uit meerdere personen die bij elkaar wonen; de zogeheten meerpersoonshuishoudens. Voor alle privé-huishoudens is er een referentiepersoon. Deze referentiepersoon vormt de ingang om de situatie van de huishoudens te beschrijven en wordt verder aangeduid als hoofd van het huishouden. In de Census worden de bewoners in zowel privé huishoudens als in instituten geteld.

In de vorige editie van het Modus Magazine (Jaargang 12 nr. 1 / 2) is een artikel verschenen over de bewoners van een collectief huishouden, namelijk de gevangenis. In dit artikel wordt een beschrijving gegeven van enkele kenmerken van privé-huishoudens uit de Census 2011. Het gaat om de omvang en samenstelling van de huishoudens, geslacht en leeftijd van het hoofd, het aantal werkenden naar huishoudgrootte en geslacht van het hoofd, huishoudinkomen naar huishoudgrootte en geslacht van het hoofd en de beschikking over voorzieningen.

Definities

Huishouden

Een huishouden is een eenheid binnen een woonverblijf, bestaande uit één persoon die op zichzelf woont (een éénpersoonshuishouden) of uit meerdere personen die bij elkaar wonen; de zogeheten meerpersoonshuishoudens. Men noemt dat ‘in huiselijk verkeer met elkaar omgaan’. Criterium voor huiselijk verkeer is dat er gemeenschappelijke regelingen bestaan voor het levensonderhoud (aanschaf van voeding en andere levensbehoeften) en dat gebruik wordt gemaakt van een gemeenschappelijk hoofdwoonvertrek en van een gemeenschappelijke keuken.

De meerpersoonshuishoudens bestaan uit éénkerngezinshuishoudens, meerkerngezins-huishoudens en geen-kerngezinshuishoudens¹⁹.

Hoofd van het huishouden

Het hoofd van een huishouden is de persoon die binnen het huishouden als zodanig wordt aangemerkt. In een éénpersoonshuishouden is die ene persoon zelf hoofd. Het hoofd van huishouden is een referentie persoon die wordt gebruikt om het huishouden te beschrijven. Een huishouden kan een man of een vrouw aan het hoofd hebben.

¹⁹ Zie uitleg bij subparagraaf “Kerngezin versus geen-kerngezin”.

Huishouden versus gezin

Huishouden en gezin zijn twee verschillende concepten. Een huishouden kan al uit één persoon bestaan (alleenstaande), terwijl een gezin door twee of meer personen wordt gevormd. De gezinsleden zijn allen aan elkaar verwant (bloed- of aanverwantschap: familiebanden), in tegenstelling tot de leden van het huishouden die niet persé verwanten van elkaar hoeven te zijn.

Verder is het zo dat een huishouden meer dan één gezin kan bevatten. Een gezin daarentegen behoort niet tot twee of meer huishoudens.²⁰

Kerngezin versus geen-kerngezin

De census onderscheidt het kerngezin en geen-kerngezin. Een **kerngezin** bestaat uit twee of meer personen die bloed- of aanverwanten zijn van elkaar of via adoptie of pleegouderschap een soortgelijk verwantschap hebben. De volgende typen worden onderscheiden: (1) een gehuwd of samenwonend stel zonder kinderen, (2) een gehuwd of samenwonend stel met één of meer ongehuwde kinderen, (3) vader met één of meer ongehuwde kinderen, (4) moeder met één of meer ongehuwde kinderen. Niet alle typen verwantschap zijn hier inbegrepen; het gaat specifiek om ouder-kindrelatie. Meerkerngezinshuishoudens bestaan uit twee of meer kerngezinnen. Twee of meer samenwonende broers, zusters, nichten, een oom en neefje vormen geen kerngezin, maar een zogeheten **geen-kerngezin**. Ook niet verwanten zoals twee vriendinnen, twee studenten, etc. behoren tot het geen-kerngezin

Huishoudtypologie

In onze samenlevingen zijn er ook verschillende soorten huishoudsamenstellingen. Bij de huishoudclassificatie dient men rekening te houden met het aantal personen of kerngezinnen binnen het huishouden, de relatie (bloed-, aanverwantschap en adoptie) tussen inwonende persoon of personen, dit voor zover in lijn met bestaande tradities van betreffende samenleving.

De privé-huishoudens worden onderverdeeld in:

1. éénpersoonshuishouden
2. meerpersoonshuishouden

Categorie 2, het meerpersoonshuishouden wordt weer onderverdeeld in:

- 2a. éénkerngezinshuishouden
- 2b. éénkerngezinshuishouden met inwonende personen al dan niet verwant
- 2c. meerkerngezinshuishouden
- 2d. meerkerngezinshuishouden met inwonende personen al dan niet verwant
- 2e. geen-kerngezinshuishouden

²⁰ United Nation, "Principles and Recommendations for Population and Housing Census", 2008. (Revision 2), pag. 100, 128-129.

Deze indeling komt globaal overeen met de classificatie van de United Nations. Wat de categorieën 2b, 2c en 2d betreft wordt in de Principles and Recommendations for Population and Housing Census specifieke richtlijnen gegeven hoe deze meerpersoonshuishoudens verder te classificeren en onder te brengen in twee hoofdcategorieën, namelijk “uitgebreide” en “samengestelde” huishoudens. De vraagstelling in de census 2011 biedt niet de mogelijkheid om op basis van bepaalde detailinformatie over verwantschap van kerngezinsleden onderling en kerngezinnen en inwonende personen, deze classificatie te realiseren. De uitgebreide en samengestelde huishoudens kunnen derhalve als een grote categorie van de meerpersoonshuishoudens worden beschreven.

Aantal huishoudens en gemiddelde huishoudgrootte

Volgens de Census 2011 wonen er in totaal 150563 personen in Curaçao, verdeeld over 55003 huishoudens (privé-huishoudens en instituten oftewel collectieve huishoudens). Het aantal personen in privé huishoudens bedraagt 147862. Het aantal privé huishoudens per maart 2011 is 54936. Dit komt neer op een gemiddelde van 2,7 personen per (privé) huishouden. De huishoudgrootte is na de Census in 1981 (4,3) continu afgenomen. Ten opzichte van de Census 2001 is er sprake van een daling met 0.3 procentpunt. Negentien jaar eerder (Census 1992) was de gemiddelde huishoudgrootte van Curaçao 3,5 personen (zie Tabel 1).

Tabel 1. Bevolkingsomvang en gemiddelde huishoudgrootte

	1992	2001	2011
Bevolkingsomvang (incl. collectieve huishoudens)	144097	130627	150563
Aantal huishoudens (incl. collectieve huishoudens)	41272	43161	55003
Bevolkingsomvang (excl. collectieve huishoudens)	142258	128015	147862
Aantal huishoudens (excl. collectieve huishoudens)	41242	43109	54936
Gemiddelde huishoudgrootte (excl. collectieve huishoudens)	3,5	3,0	2,7

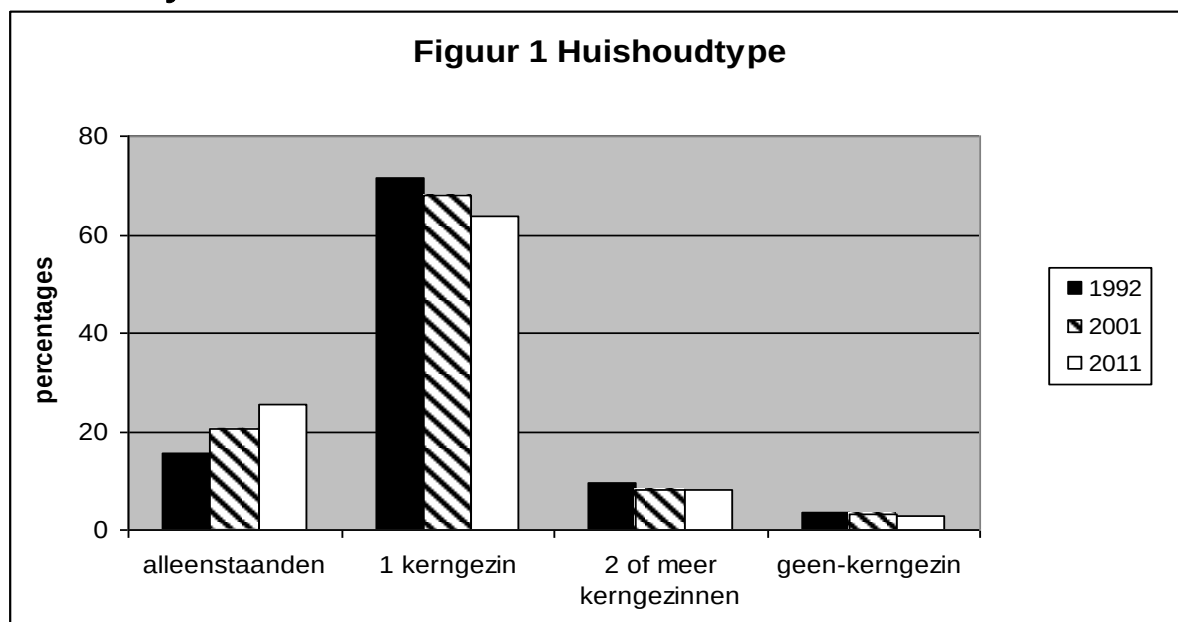
Samenstelling van de huishoudens en huishoudgrootte

Samenstelling

Wat het percentage geen-kerngezinnen betreft is sprake van een daling met 0,5 procentpunt, (van 3,4 in 1992 naar 2,7 procent in 2011). Het aantal huishoudens van alleenstaanden laat een continue groei zien.

Tabel 2. Relatieve verdeling van huishoudens naar huishoudgrootte en –samenstelling

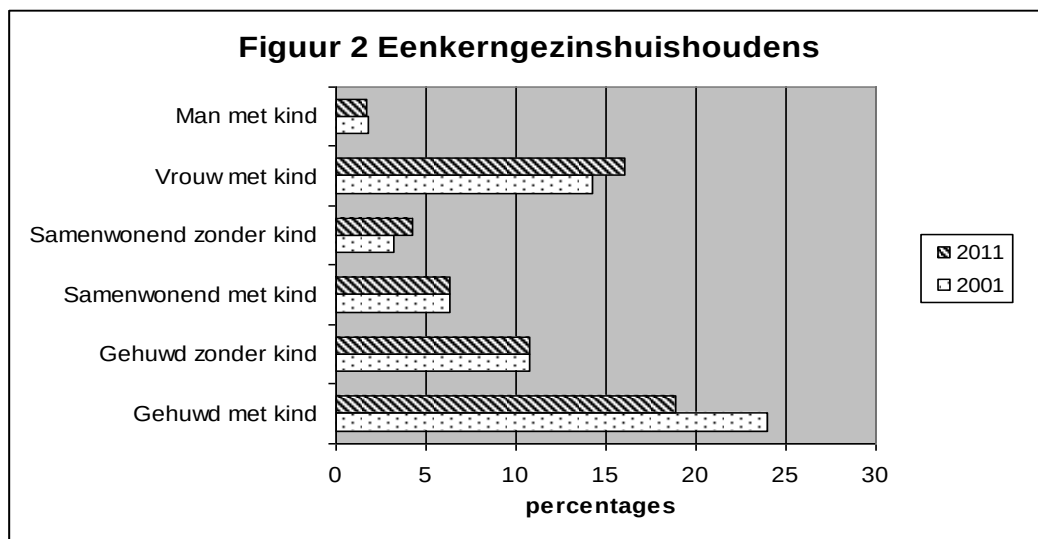
Type huishoudens	Curaçao					
	1992		2001		2011	
	absoluut	percentage	absoluut	percentage	absoluut	percentage
alleenstaanden	6479	15,7	8914	20,7	13930	25,4
1 kerngezin	29435	71,4	29348	68,0	35007	63,7
2 of meer kerngezinnen	3947	9,6	3450	8,0	4369	7,9
geen-kerngezin	1381	3,4	1401	3,2	1484	2,7
Onbekend			48	0,1	146	0,3
Totaal	41242	100,0	43109	100,0	54936	100,0

Het éénkerngezinshuishouden (een gehuwd stel al dan niet met kinderen, een samenwonend stel al dan niet met kinderen, vrouw met kinderen, man met kinderen) *zonder andere inwonende personen* komt het meest voor op Curaçao. Deze categorie vormt circa 58 procent van de huishoudens; in 2011 (57,9 %) en 60,3 procent in 2001 (zie Tabel 3).

Tabel 3. Specificatie van type huishoudens					
	2001		2011		Percentageverschil
	absoluut	percentage	absoluut	percentage	2001-2011
Eenkerngezinshuishoudens:					
Gehuwd met kind	10346	24,0	10372	18,9	-5,1
Gehuwd zonder kind	4676	10,8	5930	10,8	0,0
Samenwonend met kind	2632	6,3	3474	6,3	0,0
Samenwonend zonder kind	1367	3,2	2330	4,2	1,0
Vrouw met kind	6059	14,2	8783	16,0	1,8
Man met kind	797	1,8	934	1,7	-0,1
Subtotaal	25877	60,3	31832	57,9	-0,4
Overige huishoudtypen	17232	39,7	22958	41,8	1,9
Onbekend			146	0,3	
Totaal	43109	100,0	54936	100,0	

Figuur 2 laat zien dat de subcategorieën “gehuwd met kind” en “vrouw met kind” de grootste subgroepen vormen binnen de categorie éénkerngezins-huishoudens: respectievelijk 18,9 en 16,0 procent. Het percentageverschil tussen deze subcategorieën is in 10 jaar tijd flink afgenomen, van 10 naar 3 procentpunten. In 2001 was 24 procent van de huishoudens het type “echtpaar met kinderen” en bestond 14,2 procent uit “vrouw met kind”. Hieruit blijkt hoezeer het subtype “een gehuwd stel met kinderen” is afgenomen.

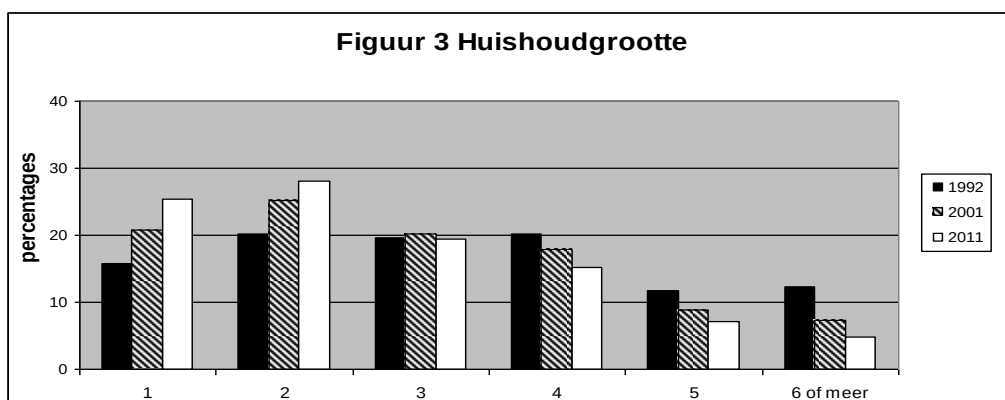

Relatief gezien is het type kerngezin bestaande uit man met kind de subcategorie die het minste voorkomt, namelijk 1,7 procent in 2011 (was 1,8 procent in 2001). Wat alleenstaand ouderschap betreft is absoluut gezien sprake van een toename van zowel het vrouw met kind als man met kind type. Van het type vrouw met kind zijn er ruim 2700 gezinnen bijgekomen, wat vergeleken met de vorige Census een stijging betekent van 45 procent. De man met kind type is ten opzichte van Census 2001 met 17 procent gestegen. Deze toename is beduidend minder vergeleken met de categorie vrouw met kind.

Wat de overige categorieën betreft, verschilt het aandeel in 2011 niet of niet substantieel met dat van Census 2001.

Huishoudgrootte

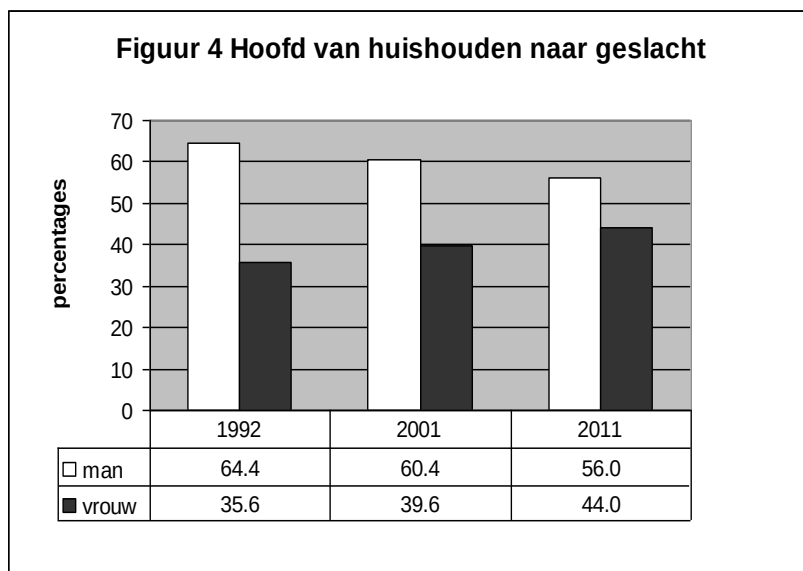
Huishoudens worden continu kleiner. In 2001 was het aandeel één- en tweepersoonshuishoudens beduidend hoger dan in 1992. Tien jaar later is wederom sprake van een toename van het aandeel kleinere huishoudens. In 2011 zijn er relatief meer alleenstaanden en tweepersoonshuishoudens, terwijl het aandeel grotere huishoudens (4, 5, en 6 of meer personen) juist minder is geworden dan in de voorgaande Censusjaren.

Figuur 3 laat zien dat op Curaçao in 2011 ruim een kwart (25,5%) van de huishoudens uit alleenstaanden (huishoudgrootte = 1) bestaat en circa 28 procent uit twee personen. Wat de alleenstaanden betreft is dit een absolute stijging van 56,3 procent ten opzichte van 2001 (zie Tabel 2).

Geslacht en leeftijd van het hoofd van huishouden

Van de 54936 hoofden van huishouden is 56 procent man en 44 procent vrouw (Figuur 4). Het percentage vrouwen aan het hoofd van het huishouden is telkens toegenomen. In een periode van 19 jaar (1992-2011) is een groei te zien van 8,4 procentpunten. Ook absoluut zijn meer vrouwelijke dan mannelijke hoofden van huishoudens bijgekomen. De verhouding gaat steeds meer in de richting van een gelijke verdeling.

Van de mannelijke hoofden van huishoudens in het Censusbestand is de leeftijdsgroep 45-54 jaar het grootst. De daarop volgende grootste groepen bij de mannen zijn die in de leeftijdscategorie 65+ en 55-64 jaar. Voor de vrouwelijke hoofden van huishoudens is de leeftijdscategorie 65+ de grootste groep, gevolgd door de leeftijdscategorieën 45-54 en 55-64 jaar (zie Tabel 4).

Tabel 4. Hoofd van het huishouden naar leeftijd en geslacht										
		1992			2001			2011		
		absoluut	%	m/v	absoluut	%	m/v	absoluut	%	m/v
15-24	man	365	0.9		253	0.6		286	0.5	

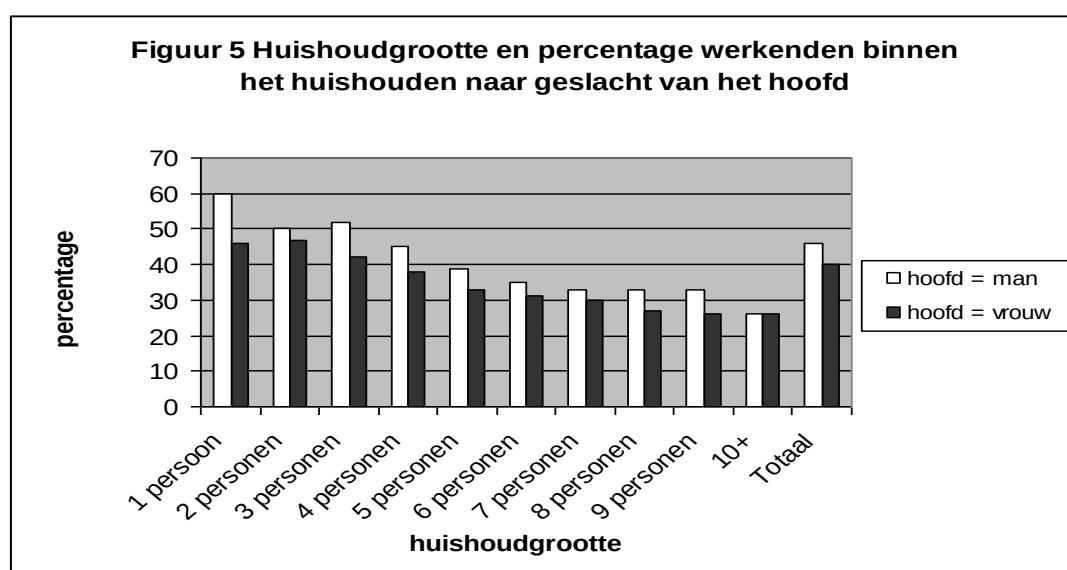
25-34	vrouw	216	0,5	1,7	176	0,4	1,4	240	0,4	1,2
	man	4581	11,1		3081	7,1		2527	4,6	
35-44	vrouw	2038	4,9	2,2	1537	3,6	2,0	1733	3,2	1,5
	man	7071	17,1		6374	14,8		5983	10,9	
45-54	vrouw	3397	8,2	2,1	3682	8,5	1,7	3954	7,2	1,5
	man	5937	14,4		6468	15		7800	14,2	
55-64	vrouw	3057	7,4	1,9	4138	9,6	1,6	5979	10,9	1,3
	man	4578	11,1		4913	11,4		6964	12,7	
65+	vrouw	2408	5,8	1,9	3047	7,1	1,6	5305	9,7	1,3
	man	4043	9,8		4970	11,5		7292	13,3	
Totaal	vrouw	3551	8,6	1,1	4470	10,4	1,1	6873	12,5	1,1
	man	26575	64,4		26059	60,4		30852	56,2	
	vrouw	14667	35,6	1,8	17050	39,6	1,5	24084	43,8	1,3
		41242	100,0		43109	100,0		54936	100,0	

Aantal werkenden naar huishoudgrootte en geslacht van het hoofd

Figuur 5 brengt de verdeling van het aantal werkenden binnen de huishoudens in beeld, waarbij een vergelijking wordt gemaakt tussen huishoudens met een man en huishoudens met een vrouw aan het hoofd.

Het is opmerkelijk dat het aandeel werkenden binnen de huishoudens met een mannelijk hoofd van huishouden, voor alle huishoudgroottes (behalve 10+), consistent groter is dan het aandeel werkenden in geval van een vrouwelijk hoofd van huishouden.

Wie er allemaal werkzaam zijn binnen de huishoudens is hier verder niet geanalyseerd. Er zullen zich gevallen voordoen waarbij het hoofd van huishouden zelf niet werkt, maar andere huishoudleden wel. Zo kan het dus ook voorkomen dat een man aan het hoofd van een huishouden zelf niet werkzaam is, terwijl het vrouwen of grotendeels vrouwen binnen het huishouden zijn die werken.

Huishoudinkomen naar huishoudgrootte en geslacht van het hoofd

Uit Tabel 5 en Tabel 6 blijkt dat kleinere huishoudens een lager inkomen hebben dan grotere huishoudens. Uiteraard betekent dit niet dat de kleinere huishoudens er slechter aan toe zijn dan de grotere huishoudens. In grote huishoudens

moeten immers meerdere monden gevoed worden. Tabel 5 geeft het gemiddelde inkomen weer en in Tabel 6 is het mediaan inkomen vastgelegd.

Gemiddeld huishoudinkomen

De huishoudens met een man aan het hoofd hebben onafhankelijk van de huishoudgrootte een beduidend hoger gemiddeld huishoudinkomen dan die met een vrouw aan het hoofd. Huishoudens met een man aan het hoofd hebben totaal een gemiddeld huishoudinkomen van 6389 gulden per maand. Voor huishoudens met een vrouw aan het hoofd bedraagt het totaal gemiddelde huishoudinkomen 3981 gulden per maand: dat is iets minder dan tweederde (62,3%) deel van het gemiddelde huishoudinkomen wanneer er een man aan het hoofd staat (zie Tabel 5).

Tabel 5. Gemiddeld huishoudinkomen¹ naar huishoudgrootte en geslacht van het hoofd, 2011 (NAF gulden)										
huishoudgrootte	Totaal			Man			Vrouw			verhouding hh. inkomen vrouw/man
	aant. ² hh.	%	gem. ³ ink.	aant. ² hh.	%	gem. ³ ink.	aant. ² hh.	%	gem. ³ ink.	
1	13293	25,9	3040	5807	20,1	3483	7486	33,2	2696	77,4
2	14707	28,6	5349	8322	28,8	6352	6385	28,3	4042	63,6
3	9962	19,4	6157	5833	20,2	7173	4129	18,3	4721	65,8
4	7598	14,8	6930	5311	18,4	7699	2287	10,1	5144	66,8
5	3512	6,8	6964	2290	7,9	7852	1222	5,4	5300	67,5
6	1296	2,5	6975	760	2,6	7895	536	2,4	5669	71,8
7	542	1,1	6813	300	1,0	8717	242	1,1	5569	63,9
8	269	0,5	7272	119	0,4	9718	150	0,7	5332	54,9
9	110	0,2	6639	50	0,2	8040	60	0,3	5472	68,1
10+	119	0,2	9681	55	0,2	10670	64	0,3	8832	82,8
Totaal	51408	100,0	5332	28847	100,0	6389	22561	100,0	3981	62,3
¹ Bruto huishoudinkomen per maand, exclusief huishoudens met onbekend huishoudinkomen en nulinkomen										
² Aantal huishoudens										
³ Gemiddeld inkomen										

Mediaan huishoudinkomen

Wat het mediaan huishoudinkomen betreft, komt het erop neer dat per huishoudgrootte telkens 50 procent van het aantal huishouden een inkomen heeft onder het mediaan en de andere 50 procent boven het mediaan zit.

Het totale mediaan huishoudinkomen van de huishoudens met een vrouwelijk hoofd is 2621 gulden per maand. Dit is circa 60 procent van het totale mediaan huishoudinkomen van de mannelijke hoofden van huishoudens dat 4375 gulden per maand bedraagt (zie Tabel 6).

Indien men voor zowel het gemiddelde als mediaan huishoudinkomen de verhouding “huishoudinkomen vrouw/huishoudinkomenman” bekijkt (laatste kolom Tabel 5 en 6), dan blijkt dat het mediaan huishoudinkomen een schevere verdeling laat zien dan het gemiddelde huishoudinkomen (behalve bij huishoudgrootte 7, 8 en 10).

Tabel 6. Mediaan huishoudinkomen¹ naar huishoudgrootte en geslacht van het hoofd, 2011 (NAF gulden)				
huishoudgrootte	Totaal	Man	Vrouw	

	aant. hh.	%	med. ink.	aant. hh.	%	med. ink.	aant. hh.	%	med. ink.	verhouding hh. inkomen vrouw/man
1	13293	25,9	1836	5807	20,1	2062	7486	33,2	1524	73,9
2	14707	28,6	3500	8322	28,8	4250	6385	28,3	2650	62,4
3	9962	19,4	4350	5833	20,2	5371	4129	18,3	3274	61,0
4	7598	14,8	5002	5311	18,4	5922	2287	10,1	3500	59,1
5	3512	6,8	4833	2290	7,9	5645	1222	5,4	3450	61,1
6	1296	2,5	5000	760	2,6	5842	536	2,4	3625	62,0
7	542	1,1	4803	300	1,0	5782	242	1,1	4025	69,6
8	269	0,5	4775	119	0,4	6625	150	0,7	3926	59,3
9	110	0,2	5050	50	0,2	7146	60	0,3	4184	58,5
10+	119	0,2	5727	55	0,2	6767	64	0,3	5686	84,0
Totaal	51408	100,0	3500	28847	100,0	4375	22561	100,0	2621	59,9
¹ Bruto huishoudinkomen per maand, exclusief huishoudens met onbekend huishoudinkomen en nulinkomen										
² Aantal huishoudens										
³ Mediaan inkomen										

Beschikking over voorzieningen

Het voorzieningenniveau²¹ binnen huishoudens is na 1992 blijven stijgen (Tabel 7). Het meest in het oog springend is de plaats die de volgende voorzieningen binnen het huishouden innemen: kabeltelevisie, satellietshotel, mobiele telefoon, de personal computer, internetaansluiting en koelsysteem (airconditioning). De mobiele telefoon (94,0 %) en internetaansluiting (53,1 %) spannen wat toename betreft de kroon. Voor genoemde voorzieningen is vergeleken met de vorige Census in 2001 een groei te constateren van respectievelijk 32,6 en 32,3 procentpunten. Verder heeft 62,7 procent van de huishoudens een computer, wat een stijging betekent van 29,3 procentpunten ten opzichte van Census 2001.

Tabel 7. Aantal huishoudens met voorzieningen						
Voorzieningen	1992		2001		2011	
	absoluut	%	absoluut	%	absoluut	%
Televisie	38871	94,3	41440	96,1	50948	92,7
Kabel TV/blackbox	6873	16,7	11272	26,1	24575	44,7
Satellietshotel	.	.	2150	5,0	12564	22,9
Huistelefoon	33530	81,3	32912	76,3	39179	71,3
Mobiele telefoon	.	.	26454	61,4	51629	94,0

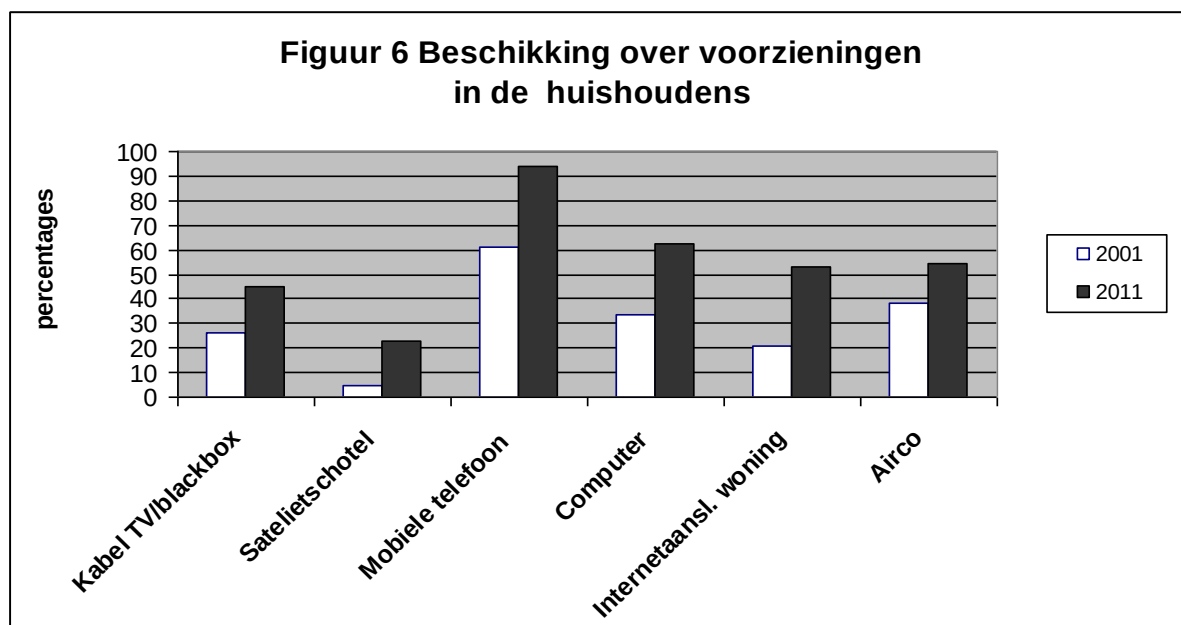
²¹ Een puntteken in de tabel betekent dat de beschikking over die bepaalde voorziening niet is gemeten

Computer	3880	9,4	14399	33,4	34456	62,7
Internetaansluiting	.	.	8987	20,8	29145	53,1
Internetaansluiting via mobiele telefoon	.	.	.	.	15184	27,6
Mobiel internet via PC/laptop	.	.	.	.	10496	19,1
Koelkast	39185	95,0	41582	96,5	53566	97,5
Diepvriezer	7806	18,9	8885	20,6	13615	24,8
Wasmachine	33005	80,1	37461	86,9	50118	91,2
Vaatwasmachine (dishwasher)	.	.	.	.	3127	5,7
Airconditioning	11974	29,2	16449	38,4	29712	54,1

Ruim een kwart van de huishoudens had in 2001 de beschikking over kabeltelevisie. Tien jaar later heeft 44,7 procent een aansluiting. Indien men Census 1992 in beschouwing neemt, toen 16,7 procent van de huishoudens kabel TV had, kan geconstateerd worden dat sprake is van een continue toename.

Vermeldenswaardig is ook de satellietdish die in 2011 (22,9 %) aanzienlijk meer in trek blijkt te zijn dan tien jaar daarvoor (5 % in 2001).

Tevens blijkt uit Tabel 7 dat ruim de helft van de huishoudens een airco heeft, terwijl in 2001 nog geen twee vijfde deel over een airco beschikte. Ten opzichte van 1992 is dit een voortdurende stijging.

Voor alle voorzieningen is sprake van een absolute stijging van het aantal huishoudens, dat over de voorziening beschikt. In het geval van televisie en huistelefoon hebben in 10 jaar tijd 9500 meer huishoudens een televisie en ruim 6200 meer huishoudens een huistelefoon, terwijl relatief een daling is te zien van het aandeel huishoudens dat over deze voorzieningen beschikt.

Voor de televisie, mobiele telefoon, koelkast en wasmachine is het aandeel huishoudens dat over de voorziening beschikt, boven de negentig procent. Bijna alle huishoudens (97,5 %) beschikken over een koelkast. Ten opzichte van 1992 zijn deze verhoudingscijfers weinig toegenomen.

In 2011 hebben iets meer dan 3000 huishoudens (5,7%) een dishwasher. In 2001 is de beschikking over deze voorziening niet gemeten.

In 2011 zijn enkele modernere voorzieningen opgenomen in de Censusvragenlijst, te weten internetaansluiting via mobiele telefoon en mobiel internet via PC/laptop. In ruim een kwart (27,6 %) van de huishoudens heeft men de beschikking over internetaansluiting via een mobiele telefoon. In bijna een vijfde deel van de huishoudens heeft men aangegeven te beschikken over mobiel internet via laptop.

Samenvatting

De éénkerngezinshuishoudens vormen nog steeds de grootste categorie huishoudens. Binnen deze categorie komt het vader-moeder-en-kind-type het meest voor. Het aandeel uitgebreide en samengestelde gezinshuishoudens is relatief afgenomen. De subgroep geenkerngezins-huishouden is de kleinste categorie.

De gemiddelde huishoudgrootte op Curaçao is als gevolg van de steeds veranderende samenstelling van de huishoudens, voortdurend blijven dalen. De kleinere huishoudens bestaande uit één of twee personen zijn sinds de Census van 1992 in aantal blijven toenemen.

In de Census 2011 blijken weer meer mannen dan vrouwen aan het hoofd van een huishouden te staan, 56 versus 44 procent. Vergeleken met Census 2001 is dit echter een stijging van het aandeel vrouwen aan het hoofd van een huishouden met 4 procentpunten. Ten opzichte van Census 2001 is de verhouding mannelijk en vrouwelijk hoofd per leeftijdsgroep minder scheef.

Het aandeel werkenden binnen de huishoudens met een mannelijk hoofd van huishouden, is voor alle huishoudgroottes (behalve 10+), consistent groter dan het aandeel werkenden in geval van een vrouwelijk hoofd van huishouden.

Huishoudens met een man aan het hoofd hebben ongeacht de huishoudgrootte, een hoger gemiddeld en mediaan huishoudinkomen dan die met een vrouw aan het hoofd.

Ten opzichte van de vorige Censussen kan geconstateerd worden dat over het algemeen meer huishoudens in 2011 beschikken over de in de Census waargenomen huishoudelijke voorzieningen.